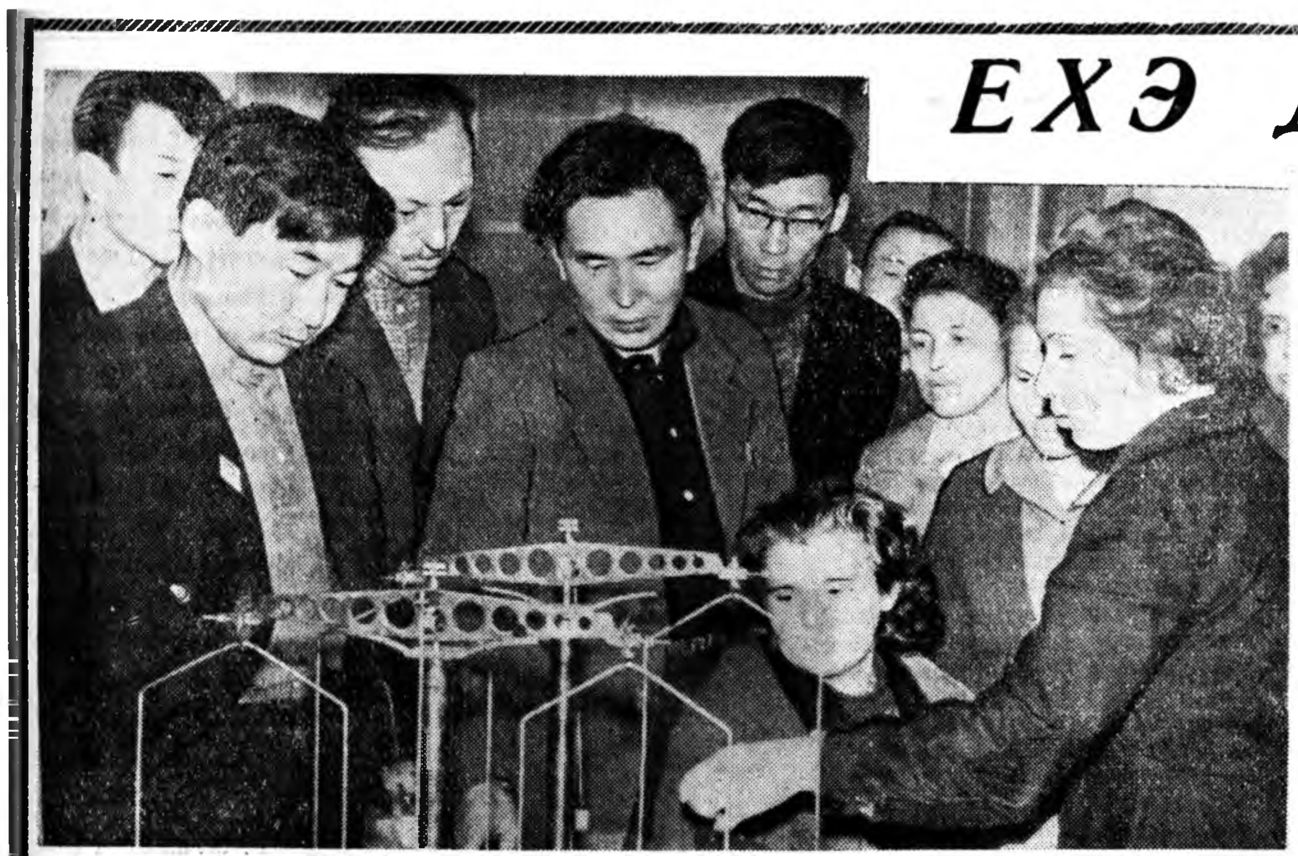

ЕХЭ ДОБТОЛГЫН ЭХИН

ХИМИИЕ бүгэдээрэн ШУДАЛАЯ!

Химиин эди шэдитэ, ашагта хүсые арадай ажахыда, илангаяа хүдөө ажахыда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, тэрэнэй аша туһаар хүдөө ажахын продуктнуудые элбэг дэлбэг болгохо гэһэн асари ехэ программа КПСС-эймнай ЦК-гай декабриин Пленум хараалба. Энэ гайхамшагта ушар хадаа минеральна үтэгжүүлгэ, гербицидүүдые, шэнэ шэнэ химикадуудые ашаг үрэ үгэсэтэйгөөр хэрэглэхэ мэргэжэлдэ хүдөөгэй үргэн олон ажалшадые һургаха зорилго табина.

«Хими юу үгэнэб гэжэ олониитэ ажалшадай мэдэдэг болоходол, химиин аргаар бүтээгдэһэн материалнуудай шэнжэ шанар мэдэхэдээ, тэдэниие хэрэглэжэ шададаг болоходоол, химиин заяаһан баян дэлгэр арга боломжые ашаглан хэрэглэжэ болохо байна» — гэжэ Н. С. Хрущев Пленум дээрэ хэлэһэн түгэсхэлэйнгөө үгэ соо заагаа һэн.

Энэ заабарииень бэелүүлэн, хүдөө нютагуудаар, тосхон һууринуудаар химиин эрдэм шудалха хүдэлөөн эршэ хүсэтэйгөөр дэлгэржэ захалаа. Россин Федераци дотор Ставрополиин хизаарай Красногвардейскэ үйлэдбэриин управлениин колхознигууд, совхозуудай хүдэлмэришэд, ажахынуудай хүтэлбэрилэгшэд болон мэргэжэлтэд энэ һайн хэрэгэй эхи табиба. Эдэнэй үнэтэ үүсхэлые КПСС-эй ЦК-гай РСФСР-тэхи Бюро һайшаагаа.

Ставрополиинхидай үүсхэлые дэмжэн, манай республика доторшье эмхидхэлэй ехэхэн хүдэлмэри ябуулагдажа байна. КПСС-эй обкомой бюрогой тогтоолой үндэһөөр республикын колхоз, совхозуудай, үрэһэнэй шалгалтын лабораторинуудай, ургамал хамгаалха станцинуудай, мүн үйлэдбэриин управленинүүдэй агрономуудай хабаадалгатай агрохимическэ мэргэжэл дээшэлүүлхэ арбан үдэрэй семинар Буряадай хүдөө ажахын институдай дэргэдэ январиин 8-һаа эхилбэ. Тус семинарта 120 гаран агрономууд уригданхай.

Семинарые республикын Хүдөө ажахын продуктнуудые абаха, бэлэдхэхэ министрэй орлогшо нүхэр Б. Л. Лобсанов нээһэн байна.

Семинарта хабаадажа байгаа эрдэмтэ агрономуудта Буряадай АССР-эй нютаг нютагай газарай хүрьһэн, тэрэнэй бүридэл, шанар тухай, агрохимиин гол асуудалнууд, ургамалые химиин хүсөөр хамгаалга тухай һонирхолтой лекцинүүд уншагдаха байна. Тиихэдэ эдлүүриин газар уһалха тухай, мүн минеральна үтэгжүүлгэнүүдые газарай хүрьһэндэ оруулха, хорхой шумуултай, ургамалай үбшэнүүдтэй, буртаг үбһэнтэй тэмсэхэ хүдэлмэри оньһожоруулха тухай аша туһатай хөөрэлдөөн эндэ болохо байха.

Ухаан бодолоо агрохимическэ эрдэмээр баяжуулжа байгаа агрономууд лекцинүүдэй забһарта лабораторно, практикын хэшээл, туршалгануудые хэхэ байна. Эдэнь шагнаһан, дуулһанаа бүхөөр хадуужа абахадань тон туһатай байха болоно.

Буряадай хүдөө ажахын институдай профессорнүүд, багшанар һайн һайхан эдэбхи үүсхэл гаргаба. Институдай агрохимигүүд, хүрьһэ шэнжэлдэг эрдэмтэд тус семинарта лекцинүүдые уншаха, лабораторно хүдэлмэри болон практика хүтэлбэрилхэ юм. Семинарай хүдэлмэриие институдай багша нүхэр **В. В. Преображенский** хүтэлбэрилнэ.

Семинарай түрүүшын лекцинүүд агрохимиин юрэнхы асуудалаар уншагдаа.

Семинарта хабаадагшад һуралсалаа дүүргэжэ, нютаг нютагтаа бусахадаа, тэндэ эмхидхэгдэһэн агрохимическэ бүгэдэ ниитын һуралсалай кружогуудые хүтэлбэрилхэ юм.

Г. Цыреторов.

ЗУРАГУУД ДЭЭРЭ: Семинарта хабаадажа байһан агрономууд институдай химическэ лаборатори соо һуралсалаа үнгэргэжэ байна. Тэндэхи мэргэжэлтэй лаборантнууд элдэб туршалгануудые хэжэ, тэдэнэрые һонирхуулна.

С. Балдуевай фото.

БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

41-дэхи жэлээ гарана

БУРЯАД ҮНЭН

КПСС-эй Буряадай обкомой, Буряадай АССР-эй Верховно Соведэй, Министрнүүдэй Соведэй орган

№ 8 (10376) | 1964 оной январиин 10, пятница | Сэн 2 мүнгэн

МЕКСИКЫН КОМПАРТИИН XIV СЪЕЗДДЭ

Хүндэтэ нүхэдүүд!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Мексикын Коммунис партиин XIV съездын делегадуудые, мүн бүхы коммунистнуудые халуунаар амаршална.

Мексикын Коммунис парти өөрынгөө Центральна Комитедэй хүтэлбэри доро хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалшадай ажабайдал һайжаруулхын түлөө, арад зондоо демократическа эрхэ олгожо, Эхэ ороноо эрхэ сүлөөтэй, бэеэ даанхай гүрэн болгохын түлөө, империализмда, нютагай хархис этэгээдүүдтэ эсэргүү тэмсэл ходоодоо ябуулжа байдаг.

Бүхы дэлхэйн коммунистнуудай агуухэ бүлэдэ оронхой Мексикын Коммунис парти, 1957 оной Деклараци болон 1960 оной Мэдүүлгые хүтэлбэри болгон, уласхоорондын коммунис хүдэлөөнэй нэгэдэлэй түлөө тэмсэжэ, марксистско-ленинскэ һургаалые наринаар сахижа байдаг.

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет Мексикын хүдэлмэришэн ангиин, бүхы ажалша арад зоной аша туһын тулада, хүдэлмэришэд болон таряашадтай холбоо барисаагаа улам батадхахынь түлөө, бүхы демократическа хүсэнүүдэй нэгэдэлэй түлөө, эб найрамдал, социальна дэбжэлтын түлөө һайн һайхан тэмсэлдээ бүри ехэ амжалта туйлахые хүндэтэ нүхэд, таанадта, Мексикын компартида, үнэн зүрхэнһөө хүсэнэ.

Мексикын Коммунис парти мандаха болтогой!

Мексикын, Советскэ Союзай арадуудай хани барисаан мандаха болтогой!

Советскэ Союзай Коммунис партиин Центральна Комитет.

400 лектор хүдөө гараба

БАРНАУЛ. (ТАСС-ай корр.). 400 лектор болон элидхэлшэд Барнаулһаа Алтайн колхоз, совхозуудта гараба. Хүдөө ажахын дээдэ һургуулинуудай хүдэлмэрилэгшэд, агрономууд, зоотехнигүүд болон инженернүүд КПСС-эй ЦК-гай декабриин Пленумэй шиидхэбэринүүд тухай хөөрэлдөө хэхэ, хими тухай лекцинүүдые уншаха, хүрьһэнэй карта зохёохо юм.

Хүдөө ажахын ШЭНЖЭЛЭ

Һүн „далай“ дэлбэрэг лэ

УЛЬҺАТА шанга ажалай үшөө нэгэ жэл дүүрэбэ. Теэд үнгэрэгшэ 1963 ондо республикымнай колхоз, совхозууд, һаалишад, малшад сагаан эдеэн—һү һаалияа дээшэлүүлхэ, дэлбэрүүлхын тула хэр зэргэ оролдоо, арга боломжо, хүсэ шадалаа элсүүлэн хүдэлөө гээшэб?

Хэлэһэн үгэдөө хүрэхэ, урдаа табиһан түсэб уялгаяа дүүргэхын түлөө тэмсэн, зарим түрүү һаалишад, гүүртэ, фермэ, ажахынууд муу бэшэ үрэ дүн туйлаа. Хяагтын совхозой Хираан адагай һаалиин фермэ, тэндэхи управлениин XX партсъездын нэрэмжэтэ колхозой Ноёхоной фермэ, Зэдын «Коммунизм» колхозой һаалишад, Улаан-Үдын управлениин «Маяк» колхозой Бурнашевой, Эрхирэгэй совхозой Арбижалай фермэнүүд, Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой һаалишад, мүн бусадшье хэдэн ажахы, фермэ, гүүртэнүүд һү һааха, гүрэндэ худалдаха түсэбөө нэрэтэй түрэтэйгөөр дүүргээ.

ТИИГЭБЭШЬЕ колхоз, совхозуудай булта иимэ баясама һайн үрэ дүн туйлажа шадаагүйнь гэмшэлтэй. Үнгэрэгшэ жэлдэ үйлэдбэриин олонхи управленинүүд һү һааляа урда жэлэйхиһээ зарим тэды дээшэлүүлбэшье, гүрэндэ худалдаха түсэбөө дүүргэээгүй. Жэшээлхэдэ, Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин ажахынууд 143 мянган центнер һү тушааха түсэбтэй аад, бэлэдхэлэй пунктда оройдоол 112,2 мянган центнер һү оруулаа. Мүн Хориин, Хяагтын, Кабанскын, Улаан-Үдын управленинүүд тус тустаа 25—26 мянган центнер һү гүрэндөө уритэй үлөөд байна. Тиихэдэ Түнхэнэй управлениин ажахынууд эгээл ехэ гээгдэлдэ ороо. Эндэхин урзанда жэлэйхиһээшье 20 шахуу мянган центнерээр бага һү тушаагаа, жэлэйнгээ түсэб миил 69 процентдэ хүргөөд һууна.

Теэд, ямар шалтагаанһаа олохон управлени, ажахынуудта һү һаали ёһоор нэмээгүй, гүрэнэй түсэб дүүргэгдээгүй гээшэб? «Үбһэ, тэжээл хомор байгаа, ута хүйтэн үбэл болоо, ногоон ёһоор гараагүй, зундаа, намартаа хура бороо ехээр орожо, һаад хээ» гэхэһээ эхилээд, барагдашагүй олон шалтагаан дурдаха дуратайшуул бии.

Зэдын үйлэдбэриин управлениин ажахынуудые абаад үзэел даа. Борьёогой «Коммунизм» колхозойхидой жэлэй түсэбһөө гадуур 570 центнер һү Эхэ орондоо үгөөд байхада, Гэгээтын Ленинэй нэрэмжэтэ колхоз аяар 1166 центнер һү дутуу тушаагаад, һанаа амар һууна. Тэндэхи Борьёогой совхоз үнгэрэгшэ жэлдэ 9.189 центнер һү гүрэндэ тушааха түсэбтэй аад. 11.799 центнер оруулаад байхадань, тэдэнэй хүршэнэр—«Октябрьский» совхоз 15 мянган центнерэй орондо миил 11,6 центнер һү тушааба.

ЖЭШЭЭЛХЭДЭ, Улаан-Үдын управлениин «Маяк» колхозой Бурнашевой фермын түрүү һаалишад В. Ефремова Е. Шупова, мүн Эрхирэгэй совхозой һаалишад Д. Е. Базаржапова, Д. Ширапцынгеева болон бусадай үнеэн бүриһөө 2200—2500 килограмм хүрэтэр һү һаахада, тэдэнтэй зэргэлжэ байдаг Онохойн совхозой, Ехэ-Куналейн Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой һаалишад яахадаа оройдоол—1200—1300 килограмм һү һаагаа гээшэб? Эгээл гээгдэнги Түнхэнэйшье управлениин ажахынуудта һү ехээр һааһан фермэ, гүүртэ, һаалишад бии.

Ажал хүдэлмэреэ зүбөөр лэ эмхидхэжэ, шэнэ түрүү онол арга хэрэглэн, эсэшэ сусашагүйгөөр оролдоходоол нимэ амжалта туйлаа. Улаан-Үдын управлениин «Маяк» колхозой Бурнашевой фермынхид үнеэдээ искусственна аргаар үрэжүүлээд, зохихо сагтань түрүүлнэ. Нэгэшье мал һубайруулнагүй. Тэдэнэйнгээ харууһа, тэжээлые бодомжотой зүбөөр, шадамар бэрхээр эмхидхэнэ. Тиигэжэ жэлһээ жэлдэ һү ехээр һаана бшуу.

ТЕЭД колхоз, совхоз бүхэндэ һү ехээр һааха арга бии гү? Бии. 1964 ондо, илангаяа үбэлжэлгын үедэ, һү ехээр һаахын түлөө мүрысэхэ гэһэн Кабанскын һаалишадай уряа хаа хаанагүй үргэнөөр дэмжэгдэжэ байна. Тэдэнэр үнеэн бүриһөө сүүдхын хахад пүүд һү һаахын түлөө мүрысэхые уряална.

Үнэндөө энээниие дэмжэхыень дэмжээд, гоё гоё уялгашье абаад, тэрэнээ бэелүүлхын түлөө жэлэй түрүүшын үдэрнүүдһээ хам орон тэмсээгүй һаа, энэмнай хооһон хөөрэлдөөн болоод үлэхэл. Хэнэйшье мэдэһээр, энэ жэл зарим ажахынуудта үбһэ, тэжээл багаар бэлэдхэгдэнхэй. Тиимэһээ үбһэ, һолоомын килограмм бүхэниие һайса буйлуулан амтаруулжа, адууһа малда ашаг шэмэ үгэхөөр эдюулхэ шухала. Илангаяа бүдүүн тэжээл уурадда, избёосхын шүүһэндэ дэбтээжэ, шанаржуулжа эдюулхэ, мүн малда мочевинэ үгэлсэхэ гэхэ мэтэ түрүү онол аргануудые мартажа болохогүй. Энэ талаар Улаан-Үдын управлениин зарим ажахынууд горитой хүдэлмэри хэнэ. Мүн эндэ нарай тугалнуудта үгтэдэг сэбэр һүнэй гаргаша хороожо, тэрэниие гүрэндэ ехээр худалдадаг болохын тула искусственна аргаар һүн тэжээл буйлуулдаг болонхой. Нэгэ үгөөр хэлэбэл, һү һаалиие эрид дээшэлүүлхэ, гүрэндэ элбэгээр худалдадаг, тушаадаг болохо түрүү онол арга, дүй дүршэл олон. Имагтал үнэн зүрхэнэй оролдолго, хүсэл эрмэлзэлгэ хэрэгтэй.

1963 ондо республикын колхоз, совхозуудай гүрэндэ һү тушааха түсэбөө ямараар дүүргэһэн тухай

1964 оной январиин 1-нэй мэдээн

(Түсэбэй дүүргэлтэ процентээр):

Управленинүүд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь	Управленинүүд	Бүхыдөө тушаагдаһаниинь
Баргажанай	96	Хориин	84
Зэдын	94	Улаан-Үдын	83
Кабанскын	78	Буантын	95
Хяагтын	82	Республикын туршалгын станци	88
Мухар-Шэбэрэй	79	Хүдөө ажахын институдай һуралсалай ажахы	67
Түнхэнэй	69		

БАЯН-ГОЛОЙХИДОЙ УРЯАЕ БАРАНДАА ДЭМЖЭЕ!

Манай газетын үсэгэлдэрэй номерто Баргажанай үйлэдбэриин управлениин Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишодой уряа бэшэг толилогдоһон байна. Редакциин хүдэлмэрилэгшэд Мухар-Шэбэрэй «Знамя Ленина» колхозой хүтэлбэрилэгшэдтэй телефоноор хөөрэлдэжэ, колхозой түрүүлэгшэ нүхэр Семеновые энээн тушаа хөөрэжэ үгэхые гуйһан байна. Нүхэр Семеновой бэшэг доро толилбобди.

Ажахын алтан баялиг— хонин һүрэг

*Түрүүшын 1000-аад хурьгад маарал
дaба*

Хонин ажалдахи «ургаса хуряалга» гэдэг түл абалгын тон харюусалгатай хүдэлмэриин хаһа оробо гээшэ.

Хэнэйшье мэдэһээр хонишоднай мүнөө түрүүшынхеэ түл абажа байна бэшэ, жэл бүхэндэ яһалал оролдосотойгоор ажаллан, хурьгашье олоор түлжүүлнэ. Мүн баян дүй дүршэлтэй, дээдэ гарай мэргэжэлтэй болоһон хонишодшье манда олон. Теэд «жэлһээ жэлдэ абтажал байдаг хурьгад тиигэж иигэн абтана ааб даа, хаана ошохо һэм» гээд хонишоднай энэ харюусалгатай ажалдаа хайша хэрэгээр хандажа шадахагүй байһаниинь элитэ.

Тиимэһээ колхозоймнай хонишодой ажахын тоосоондо ороһон бригаданууд энэ жэлэй түл абалгада хэзээ хэзээнэйхиһээ һайнаар бэлдэхын тула яһалашье оролдоо. Хонишод хабар хурьгадаа эхэһээнь хаһа сагтань һалгаагаад, һэрюун зохид зун байһаниие һамбаашалан, хонидоо оролдосотойгоор адуулжа, хүсэ шадал һайса абхуулжа шадаа. Зундаа, намартаа отара, бригада бүхэн хони, хурьгадтаа эдюулхэ үбһэ тэжээлшье горитой бэлэдхээ юм. Мүнөө түл абахаяа байһан 16 отарануудай эхэ хонин бүридөө 1 центнер һайхан шэмэтэй үбһэ, 5—6 центнер һолоомо, бага зэргэ зелёнко, ороохо талханай зүйл бэлэдхэжэ абанхай һууна. Отара бүхэн байра байдалаашье ехэнхидээ шэнэлжэ, һайнаар түхеэрэнхэй.

—Энэ жэлдэ үбһэ тэжээлээр ядамаргүй ондо ороходи даа,—гэжэ хонишод найдамтайгаар хөөрэлдэдэг болонхой.

Шэнэ 1964 ондо гансахан январь, февраль соо бүхыдөө хамта 13 мянган хурьгад абтахаар хүлеэгдэнэ. Энэмнай нёдондонойхиһоо 3,3 мянган хурьган олон абтаха болоно. Ондоогоор хэлэбэл, үнгэрэгшэ жэлдэ зуун эхэ хонин бүриһөө 80 хурьга абаһан байбал, байгша ондо зуун эхэ хонин бүриһөө адагынь 95 хурьга түлжүүлхэ зорилготойбди. Тиимэ арга боломжошье манда бии. Үнгэрһэн жэлдэ колхозой түрүү хонишон Чимит-Цырен Гомбоев 740 эхэ хонидһоо 741 хурьга түлжүүлжэ шадаа. Мүн зуун эхэ хонин бүриһөө 90—95 хурьга абажа тэнжээһэн хонишодшье олон.

Хонин бүриһөө хурьга заабол абажа түлжүүлхэ ёһотойбди гэжэ Баргажанай Карл Марксын нэрэмжэтэ колхозой хонишод тон зүб бэшэнэ. Манай хонишод энэ үүсхэлые халуунаар дэмжэн, социалис мурысөөндэ оролсохоор бэлэн байһанаа мэдүүлнэ.

Эдэ үдэрнүүдтэ отарануудтамнай түрүүшын 1000 шахуу хурьгад абтаад, нэгэшье толгой гарза хоролтогүй түлжүүлэгдэжэ байна. Хонишод Игнат Ковалев, Артем Федоров нэгшэдэй даадаг отаранууд 100—150 хурьгадтай болонхой. Ажахын тоосоото отара, бригада бүхэн ондоо тээһээ туһаһаламжагүйгөөр, өөһэдынгөө хүсөөр бүхы хурьгадаа абаха.

Түл һайнаар абажа, байгша ондо бүхы хонин һүрэгөө 22,6 мянган толгойдо хүргэхэ зорилгоёо амжалтатайгаар бэелүүлхэбди.

Ц-Д. Семенов,
Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Знамя Ленина» колхозой түрүүлэгшэ.

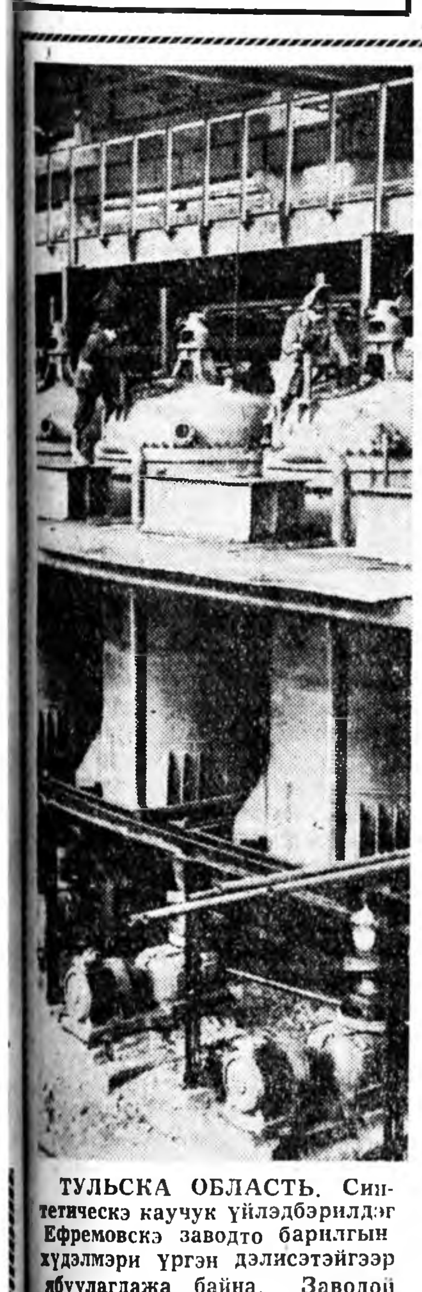

ТУЛЬСКА ОБЛАСТЬ. **Синтетическэ каучук үйлэдбэрилдэг Ефремовскэ заводто барилгын хүдэлмэри үргэн дэлисэтэйгээр ябуулагдажа байна. Заводой барилгашад болон хабсаргагшад предприятияа болзорһоонь урид ашаглалгада оруулхын түлөө мүрысэжэ байна. Зураг дээрэ: Ефремовскэ заводой түхеэрэлгэнүүдые хабсаргажа байна.**

ТАСС-ай фотохронико.

Түрэл орон доторнай

ГАЙХАМШАГТА ДҮНГҮҮД

Курска областиин «Марьино» совхозой хүдэлмэрилэгшэд үнгэрэгшэ жэлдэ ажалай гайхамшагта амжалта туйлаба. Эдэнэр газарай 100 гектар бүриһөө 940 центнер һү, 168,4 центнер мяха абажа шадаа. Мал ажалаа һайнаар эрхилжэ, ороохото ургамалнуудай, саахарай свёклын, кукурузын болон бусад ургамалнуудай үндэр ургаса хуряажа, нимэ ехэ амжалта туйлаба.

КОЛХОЗОЙ МИЛЛИОНЕР

Мордвагай АССР-эй Ждановай нэрэмжэтэ колхозой гэшүүн Наталья Дмитриевна Чуприкова гушан дүрбэн жэлэй турша соо һаалишанаар хүдэлхэ зуураа, миллион литр һү һаагаа. Мүн энэ үе соо 300 тугал түлжүүлээ. Энэмнай бүхэли һүрэг шуу! Эршэтэ ажалаараа республика дотороо суурхаһан һаалишанда «Республикын эрхим һаалишан» гэһэн хүндэтэ нэрэ зэргэ олгогдоо.

АРБА МЯНГАДАХИ АГРЕГАТ

Үнеэ һаадаг түхеэрэлгэнүүдые бүтээн гаргадаг Резекненскэ завод (Латвиин ССР) оронoймнай томо предприятинуудай нэгэн болонхой. Мүнөө үедэ тус завод ороной 700 гаран үйлэдбэриин управленинүүдтэ нимэ түхеэрэлгэнүүдые эльгээжэ байдаг. Мэнэ һая арба мянгадахи агрегат бүтээн гаргагдаа.

Резекненскэ заводой машина бүтээгшэд «Даугава» гэжэ шэнэ түхэлэй, шэнэдхэн һайжаруулагдаһан агрегадуудые бүтээдэг болохо юм.

КУМА МҮРЭН ДЭЭРЭХИ ШЭНЭ ХААЛТА

Хойто Кавказдахи эгээл үнинэй Терско-Кумска уһалууриин системэдэ хабаатай уһалагдадаг газарай талмай улам бүри ехэ боложо байна. Кума мүрэн дээрэ түмэр-бетон гурбадахи Стародубска хаалтын барилга дүүрэбэ. Иигэжэ Хойто Осетиин үшөө хэдэн мянгаад гектар газар уһалагдадаг болохо.

ҮДЭР БҮРИ ТҮСЭБҺӨӨ ГАДУУР ПРОДУКЦИ

ШИГРЫ (Курска область), (ТАСС-ай корр.). Шигровскэ фосфоритна уурхайн хүдэлмэрилэгшэд шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрһөө эхилжэ эршэтэйгээр ажаллажа байна. Тус уурхайн шанаржуулгын фабрика шэнэ жэлэй түрүүшын табан үдэртэ түсэбһөө гадуур 400 тонно эрхим шанартай үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэн гаргаа. Экскаваторщигууд болон автосамосвалнуудай жолоошод бултанһаа һайнаар хүдэлнэ.

Мүнөө үедэ энэ уурхай һэльбэн шэнэлэгдэжэ байнхай. Һаяын хоёр-гурбан жэлэй турша соо эндэ хоёр хахад дахин ехэ минеральна үтэгжүүлгэ үйлэдбэрилэгдэдэг болохо.

МОДО ТАЛЛУУЛДАГ ШЭНЭ ТРАКТОР

РУБЦОВСК (Алтайн хизаар), (ТАСС-ай корр.). Алтайн трактор бүтээгшэд модо таллуулдаг «ТТ—4» түхэлэй шэнэ трактор ухаалан зохёобо. Түрүүшын гурбан трактор гүрэнэй туршалга амжалтатайгаар гаража байна.

110 мориной хүсэтэй энэ трактор Сибириин, Ураалай болон Алас-Дурна зүгэй модо бэлэдхэдэг районуудта хүдэлхэ юм.

ЭРДЭМТЭДЭЙ СОВЕДЭЙ СЕССИ

МОСКВА. (ТАСС). Будапешт, Варшава, Дрезден, Пекин, Бухарест, Прага болон социалис оронуудай бусад городуудһаа атомна ядро шэнжэлдэг мэдээжэ эрдэмтэд-физигүүд Москва шадарай Дубны городто сугларба. Ядерна шэнжэлэлгэнүүтэй нэгэдэмэл институдай эрдэмтэдэй соведэй XV сесси январиин 7-до эндэ хүдэлмэреэ эхилээ. Энэ сесси хадаа уласхоорондын шэнжэлэлгэнүүдэй эгээл томо түбэй ажал ябуулгые хүтэлбэрилдэг дээдын орган гээшэ.

Эрдэмтэдэй совет институдай бүхы лабораторинуудай хэһэн хүдэлмэриин тоосоо хаража үзэхэ, 1964—1965 онуудай түсэб зохёон табиха юм. Дэлхэйн бусад институдуудтай хамта харилсан ажаллаха, атомна физикээр журнал бии болгохо тухай болон бусад олон асуудалнууд сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэхэ юм.

(ТАСС).

Фашис эзэмдэгшэдһээ Новгородые сүлөөлэгдэһөөр байгша оной январиин 20-до хорин жэл гүйсэхэнь. Зураг дээрэ: Новгородой илалтын талмай.

ТАСС-ай фотохронико.

МЕХАНИЗАТОРНУУД ХОНИШОДООР ХҮДЭЛНЭ

Үдын совхоз (Хори) үйлэдбэриингөө управлени соо хонин һүрэгөөрөө баян ажахынуудай нэгэн. Энэ совхоз хамтадаа 46 мянган хонидтой юм. Тэрэнэйнь 28 мянганиинь эхэ хонид болоно. Гараад байһан 1964 ондо хонидоо олоор түрүүлжэ, гарза хоролтогүйгөөр түлжүүлхын тулада совхозой хүтэлбэри ехэхэн эмхидхэлэй хүдэлмэри ябуулһан байна.

Совхозой нэгэдэхи фермын хүдэлмэришэн Георгий Иванович Машанов комбайнер, шофер, тракторист мэргэжэлтэй юм. Тэрэ эдэбхи үүсхэл гаргажа, һайн дураараа үнгэрэгшэ ноябрь һарада Шүбэгын отарые даажа абаад байна. Тэндэ гаража хүдэлһэн сагһаа хойшо малайнгаа байра байдал һайса заһаһан. Үбһэ хулһаа хорёо хуһамагтаа зөөһэн байха юм. Мүнөө түл абалганда түгэс бэлэдхэлтэй.

Анхан трактористаар ажалладаг Иван Иванович Мишенин мүнөө 4-дэхи фермын ажахын тоосоото хонишодой бригадын бригадираар хүдэлнэ, Тэрэнэй мэдэлдэ 15 отара үгтэнхэй. Мүн энэ фермын механизаторнууд Иван Бабков,. Сандан Жигжитов, Анатолий Краснопеев гэгшэд ахалагша хонишод болонхой, ажал хүдэлмэридөө ханамжатай һайнаар хандажа байдаг.

Дээдэ һургуулитай зоотехник Павел Кириллович Антонов хоёрдохи фермын хонишодой бригадые мэргэжэл шадабаритайгаар хүтэлбэрилнэ.

К. Жалсараев,
манай штатнабэшэ корр.

Түүхэтэ үүсхэл

Ф. КОЖЕВНИКОВ,
юридическэ эрдэмэй доктор, уласхоорондын эрхын талаар профессор

Газарай талаар арсалдаануудые, хилэ тухай асуудалнуудые шиидхэхын тулада хүсэ хэрэглэлгэһээ гүрэнүүдэй арсаха тушаа уласхоорондын хэлсээ ̣ү, али договорые баталха тухай СССР-эй правительствын, н. С. Хрущевой өөрынь гаргаһан амгалан ёһоной шэнэ үүсхэл үнэхөөрөө түүхэтэ удха шанартай.

Советскэ Союзай болон бүхы социалис оронуудай асари ехэ амжалтануудһаа уламжалан, дэлхэй дээрэ эб найрамдалай, демократиин болон социализмын хүсэнүүд бүри булюу ехэ болоо. Тиимэһээ дэлхэйн дайн заатагүй болохо ёһотой бэшэ болоhо байна. Зүгөөр иимэ дайнай һүжэрхэ аюул үшөөл зайсуулагдаагүй, юуб гэхэдэ, империализм термоядерна зэбсэгүүдые галзуу ехэ яаралтайгаар түхеэржэл байһаар.

Уласуудай хоорондын эб найрамдал бэхижүүлхэ, энхэ тайбанаар зэргэ оршон байха гол ёһонуудта үндэһэлэн оронуудай харилсаануудые бэхижүүлхэ зорилгоор Советскэ правительствые толгойлогшо — эб найрамдалай түлөө тэмсэдэг агуу ехэ хүн Н. С. Хрущев таарамжатай зохид хэмжээ ябуулгануудай тон ехэ программа дурадхаһан байна. Энэ программые бэелүүлхын түлөө Советскэ правительство шууд сэхээр, эсэшэ сусашагүйгөөр, оролдосотойгоор тэмсэнэ. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряаха тухай, колониализмын али бүхы түхэл янзын үзэгдэлнүүдые эсэслэн усадхаха тухай, уласхоорондын худалдаа наймаанай талаар али бүхы газаашалга хэлгэһээ арсаха тухай Советскэ Союзай таарамжатай зохид дурадхалнуудай угаа шухала һайн удха шанартай байһаниинь бүхы дэлхэй дээрэ мэдээжэ болонхой. Буу зэбсэг бүгэдэ ниитээрээ, хүсэдөөр хуряагаад байгаа һаа, уласуудай хоорондын эб найрамдал, аюулгүй байдал гол түлэб найдамтайгаар хангагдаха байгаа. Ушарынь хадаа буу зэбсэг хуряалгаһаа уламжалан, дайн хэхэ бодото хэрэгсэлнүүд усадхагдаха байна бшуу. Буу зэбсэг хуряалга гол зорилго зандаа үлэнэ. Энэ зорилго шиидхэхэ зам олохо, бэелүүлхэ бүхы шухала эрхэ байдал бии болгохо хэрэгтэй.

Энэ талаар Советскэ правительство, нүхэр Н. С. Хрущев өөрөө угаа ехэ оролдолго гаргана. Тэрээнһээнь һайн үрэ гаража байнхай. Энээн тухай юун гэршэлнэб гэхэдэ, ядерна зэбсэг туршалгые зарим зэргээр хорихо тухай Москвагай договор баталагдаа, ООН-ой Генеральна Ассамблейн һүүлшын сесси хэдэ хэдэн шухала резолюцинуудые баталан абаа. Ядерна болон термоядерна туршалгануудые зогсоохо тон шухала болоһон тухай, ядерна зэбсэгтэй хэмэл одонуудые замда гаргахагүй тухай, тэрэшэлэн замбуулинай дайдые шэнжэлэн мэдэхэ, хэрэглэхэ талаар гүрэнүүдэй ажал ябуулгын шухала гол ёһонууд тухай декларации тушаа, али бүхы талаар үндэһэ яһанай илгаа гаргалгые усадхаха тухай резолюцинууд эдэ резолюцинуудай тоодо оролсоно.

Дэлхэйн оронүүдай гүрэн түрын (правительствануудай) толгойлогшонорто Н. С. Хрущевой эльгээһэн бэшэгһээ уламжалан манай газар дэлхэй дээрэ бүгэдэ ниитын эб найрамдал хангаха асуудалнуудта бүхы оронуудай олониитэ дахяад анхаралаа хандуулжа байна.

Үнэндөөшье газар буляалдалгаһаа, хилэ дээрэхи арсалдаануудһаа уламжалан олонхи ушарта арадуудай хоорондо дайн байлдаан болодог байгаа гэжэ хүн түрэлтэнэй үни холоһоо хойшонхи түүхэ мүнөө гэршэлжэ үгэнэ. Бүхы үе сагта бусадай газар булимтаран абахын тулада гол түлэб эзэмдэлгын дайн байлдаанууд болодог байгаа. Эдэ дайнуудһаа уламжалан хэдэн олон мянган хүн алуулдаг, олон ушарта угаа ехэ хэмжээнэй материальна болон соёл культурын баялигууд, бүри бүхэли болбосоролшье усадхагдадаг байгаа. Европые болон бүхы дэлхэйе шэнээр хубаарилха зорилгоор фашис эзэрхэг түримхэйшүүлэй һаяшаг үүдхэһэн дэлхэйн дайнай болоһые маанадай нилээд олонмнай өөһэдынгөө нюдөөр хараһан, хохидоһоншье байнабди.

Атомна болон термоядерна буу зэбсэгэй бии болоод байһанһаа уламжалан, энэ үе сагта уласхоорондын, тэрэ тоодо газарай болон хилын арсалдаануудые шиидхэхын тулада дай хэжэ болохогүй гэжэ хүн түрэлтэн бүри батаар тобшолол хэдэг болоо. Энэ юун дээрэһээ бүри эли болоноб гэхэдэ, ядерна зэбсэгэй аймшагтай һүртэ муухай хүсые хүн түрэлтэнэй зарим хуби бэе дээрээ үзэһэн байна.

Эгээл иимэһээ газарай асуудалнуудые шиидхэхын тулада хүсэ хэрэглэлгые хориһон договор баталха тухай Советскэ правительствын түүхэтэ дурадхал хадаа бүхы хүн түрэлтэнэй этигэл найдабариие харюулха, эб найрамдал болон уласуудай хоорондын ёһо гурим бэхижүүлхэ хэрэгтэ угаа ехэ туһа нэмэри боложо үгэхэ байна. Эб найрамдал болон уласуудай хоорондын ёһо гурим бэхижүүлхэ тухай ООН-ой устав соо хэлэгдэһэн байха юм. Уласуудай хоорондын харилсаа байгуулхадаа хүсэ хэрэглэхэ, тэрэ тоодо ямаршье ороной газар уһанай бүрин бүтэн байлгада эсэргүүгээр хүсэ хэрэглэхэ заналта хэлгэһээ гү, али тэрэниие хэрэглэлгэһээ бэеэ барихыень бүхы гүрэнүүдтэ ООН-ой устав дотор һанамжалан дурадхагдаһан байха юм. Зүгөөр энээниие мүнөөнэй дэлхэй дээрэхи хэдэ хэдэн гүрэнүүдэй хүтэлбэрилэгшэд хэрэгсээдэггүй.

Өөһэдынгөө аюулгүй байхые мэдэрдэг дээрэһээ арадууд уласхоорондын эрхын эдэ юрэнхы гол ёһонуудые дүрдаад лэ хизаарлаха бэшэ, харин уласуудай хоорондын ёһо заншалые бүри найдамтайгаар сахиха арга олохые эрмэлзэхэ ёһотой. Советскэ правительствын дурадхал бүхы хүн түрэлтэнэй эдэ хүсэл эрмэлзэлгэдэ бүрин тааралдана бшуу.

Эгээл иимэһээ Советскэ Союзай, Н. С. Хрущевой өөрынь гаргаһан амгалан ёһоной энэ элитэ ехэ үүсхэлые бүгэдэ ниитын эб найрамдалай түлөө хэдэг тэмсэлдэнь эб найрамдалда дуратай бүхы хүсэнүүдые зоригжуулха талаар совет арадай үнэтэ һайн туһа нэмэри болоно гэжэ эб найрамдалда дуратай бүхы хүн түрэлтэн тоолоно.

Москва, январиин 6. (ТАСС).

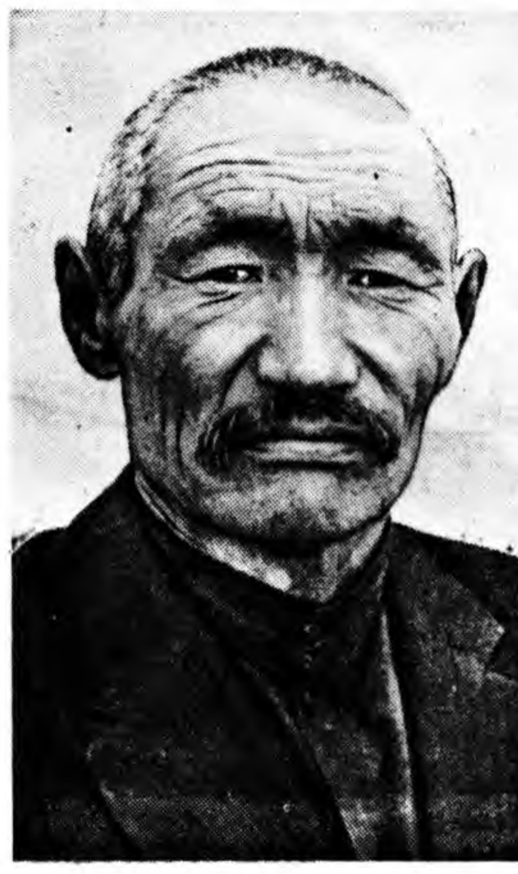

Лопсон-Сырен Дандыкевич Галсанов наймадахи жэлээ Ленинэй нэрэмжэтэ (Аха) колхозой малшанаар худэлнэ. Дааһан малаа оролдосотой һайнаар харууһалдаг. Тиимэһээ тэрэнэй үхэр ходо тобир тарганууд ондо ородог, гарзада огто нэрбэгдэдэггүй. Мүнөөшье өрзэд байһан үбэлжэлгые эрхимээр үнгэргэхэ гэһэн зорилго энэ үбгэн малшан урдаа табинхай. Зураг дээрэ: ухэршэн Л-С. Д. Ғалсанов.

П. ЖУЖАЕВАЙ фото.

ТЕХНИЧЕСКЭ ДЭБЖЭЛТЭ — ҮЙЛЭДБЭРИИН ШУХАЛА АСУУДАЛ

ГОРИТОЙ АЛХАМ ХЭГДЭБЭ

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлхэ, үйлэдбэриин процессүүдые оньһожоруулха, автомат арга хэрэглэхэ, гүрэнэй түсэбые дүүргэхэ, үлүүлэн дүүргэхэ хэрэгтэ зорюулагдаһан эмхидхэлэй — техническэ түсэб жэл бүхэндэ баталан абтадаг заншалтай. ЛВРЗ-дэ энэ түсэб заводой начальнигай гар табилгаар баталагдадаг.

Энэ захиралтын бодото дээрээ хэр зэргээр бэелүүлэгдэһэниинь жэлэй дүүрэхэтэй хамта согсологдоно. 1963 оной туршада бэелүүлэгдэхээр хараалагдаһан эмхидхэлэй, техническэ хэмжээ ябуулгануудай олонхинь дүүргэгдээ. Вагонно комбинадай худэлмэришэд арга боломжонуудаа элирүүлэн хэрэглэхэ, жэгдэ һайнаар худэлхэ, үйлэдбэреэ оньһожоруулха гэжэ анхарал оролдолго гаргаа гэжэ хэлэхээр. Комбинадай коллектив үнгэрһэн жэлэй түсэбөөр хараалагдаһан 13 хэмжээ ябуулга бэелүүлжэ шадаа. Гадна тэдэнэр өөһэдынгөө үүсхэлээр үшөө 16 хэмжээ ябуулга бэелүүлһэн байна. Иигэжэ үйлэдбэриин олон шухала процессүүд оньһожоруулагдаа, автомат арга хэрэглэгдэдэг болоо. Энээнһээ гадна цехүүд дотор 200 гаран хэмжээ ябуулга бэелүүлэгдэһэн байна.

Вагон хабсаралгын цехтэ заһабариин поточно-конвейерно арга хэрэглэгдэжэ эхилээ. Электровоз, вагон, тепловоз заһабарилгада шухала хэрэгтэй резиновэ зүйлнүүдые хэхэ тусхай мастерской эмхидхэгдэөд, ашаглагдажа байнхай. Заводой худэлмэришэдэй өөһэдынь хүсөөр хоёр пневматическа, хоёр гидравлическа прессүүд тодхогдоо. Энээнһээ урда резиновэ зүйлнүүд ондоо тээһээ асарагдадаг, заримдаа саг соогоо ерээгүй дээрэһээ, ажал хожомдуулдаг байгаа. Моорнүүдые шэрдэхэ ажал оньһожоруулагдаа. Мүн модоной складуудай худэлмэришэдэй ажал хүнгэдхэхэ талаар ехэ юумэн хэгдээ, хэгдэжэ байна. Тусхай мэргэжэлтэй болгогдоһон хабсаралгын участогуудта вагонууд заһабарилагдана, жэжэ детальнуудые бэлэдхэдэг автомадууд нарижуулан һайжаруулагдаа. Үйлэдбэриие оньһожоруулгада ехэ удха шанартай иимэ хэмжээ ябуулганууд ганса вагонно комбинадта бэелүүлэгдэһэн байна. Ойрын 2—3 жэлэй туршада тус комбинадые шэнэдхэн байгуулха асуудал шиидхэхын тула эдэ хэмжээ ябуулгануудай онсо удха шанартай байһыень бүхы худэлмэришэд мэдэрнэ. Тиимэһээ тэдэнэр хүсэ шадалаа гамнангүйгөөр ажаллажа, үйлэдбэреэ оньһожоруулха талаар горитой алхам хэбэ гэжэ хэлэхээр.

Тус комбинадай коллектив өөһэдынгөө хүсэ шадалаар энэ ажал бүтээбэ. Худэлмэришэн, мастер бүхэн оролдосотой һайнаар ажаллаа, үйлэдбэреэ оньһожоруулха гэжэ ехэ оролдолго гаргаа. Жэшээлхэдэ слесарьнууд Никулин, Захватихата, Давыдов гэгшэд мастер Э. Г. Очировай хүтэлбэри доро эсэхэ сусахые мэдэнгүйгөөр, эдэбхи үүсхэл гарган ажаллаһан байна. Вагон хабсаралгын цехэй комсомолшууд, залуушуул комсорг Крыловой ударидалгаар хэдэн воскресник эмхидхээд, түсэбөөр хараалагдаһан ажал дүүргэхэ хэрэгтэ ехэ туһа нэмэри оруулба. Нүхэд Деревянко, Болотов гэгшэдэй хүтэлбэрилдэг механигуудай бригада оролдосотой һайнаар ажаллана. Худэлмэришэн бүхэн өөрынгөө арга боломжо хэрэглэн, эмхидхэлэй-техническэ хэмжээ ябуулга бэелүүлхэ гэжэ оролдоо.

Паровозно цехүүдтэ электровоз, тепловоз заһабарилхаар ажал үйлэдбэреэ эмхидхэхэ талаар ехэ юумэ хэгдээ. Эдэ цехүүд һэльбэн заһабарилагдажа, шэнээр баригдажа байна, шэнэ технологи нэбтэрүүлэгдэнэ, үйлэдбэри шэнэ эрилтын ёһоор эмхидхэгдэжэ байнхай.

Заводой бүхы худэлмэришэд, инженерно-техническэ худэлмэрилэгшэд техническэ дэбжэлтэ түйлаха гэһэн һанал эрмэлзэлгэтэйгээр ажаллана.

Г. Опарин.

Шэнэ арга хэрэглэнэ

Химиин промышленностиин хүгжэлтэдэ ехэхэн хэмжээнэй модон хэрэгтэй гэжэ хүн зон һайн мэдэнэ гээшэ. Модон химиин предприятинуудай барилгада, мүн түүхэй эд боложошье хэрэглэгдэдэг бшуу.

Энээниие хараадаа абажа, «Ехэ химидэ ехэ модо үгэе» гэһэн уряатайгаар Хүрбын леспромхозой модошод эдэ үдэрнүүдтэ ажаллажа байнхай. Тус леспромхозойхид ажал худэлмэридөө шэнэ арга үргэнөөр хэрэглэдэг болохын түлөө хододоо оролдожо байдаг.

Нэн түрүүндэ бага комплексно бригадануудые саг үргэлжын худэлмэришэдөөр хангаха хэрэгтэ гол анхарал хандуулагдана. Гадна модо отололгодо нарин ленточнэ арга нэбтэрүүлэгдэнэ.

Үнгэрһэн жэлэй һүүл багаар 1964 оной март һарын түсэбөөр ажаллажа эхилһэн Е. Ф. Шульгинай хүтэлбэрилдэг коммунис ажалай бригадынхид шэнэ жэлдэшье эрхим ажалай жэшээ харуулһаар. Тэдэнэрһээ Б. Х. Хамнаевай хүтэлбэрилдэг бага комплексно бригадынхид гээгдэнэгүй. Модо шэрэдэг автомашинануудай жолоошодой дундаһаа нүхэд Иванченко, Макаров, Савинов, Курнышев гэгшэд түрүүлжэ ябаһаар.

Н. Тюрнев.

Худэлмэришэдэй үүсхэлээр

Бар хүсэ хэрэглэхэ ажал усадхаха, үйлэдбэреэ оньһожоруулха асуудал шиидхэхэ гээшэ предприяти бүхэнэй гол анхаралда табигдана. Имагтал энээнэй ашаар ажалай бүтээсэ дээшэлүүлэгдэнэ, иигэжэ ехэ продукци бүтээхэ арга боломжо хангагдана. Үйлэдбэреэ оньһожоруулха гэжэ оролдожо байһан Улаан-Үдын судна заһабарилгын заводой худэлмэришэд үнгэрэгшэ жэлэй туршада зарим тэды ажал бүтээһэн байна.

Урдань бар хүсэ хэрэглэдэг ажал зарим участогуудта усадхагдаа. Жэшээлхэдэ, главна механигай таһагай хабсаралга-гагналгын участогай худэлмэришэд энээнһээ урда, хэдэн жэлэй туршада томо детальнуудые өөһэдынгөө хүсөөр иишэ тиишэнь зөөдэг байгаа. Детальнуудые зөөхэ туһалбариин хэдэн худэлмэришэд хэрэгтэй болодог, заримдаа энэ ажалда ондоошье участогай худэлмэришэд хабаадуулагдадаг байһан. Заводой инженерно-техническэ худэлмэришэд, уралан нарижуулагшад хүндэ хүшэр энэ ажал усадхаха гэжэ оролдолго гаргаа. Тэдэнэй энэ анхарал оролдолгын ашаар тус участогай ажал оньһожоруулагдаа, эрьелдэдэг кран эндэ тодхогдоо. Энэ кран нэгэ доро нэгэ тонный ашаа үргэхэ шадалтай. Электрын хүсөөр эрьелдэхэ кран худэлмэришэдэй ажал горитойгоор хүнгэдхэһэн байна. Тэрэ тусхай кнопкоор хүдэлгэгдэдэг юм.

Мүн электротүхеэрэлгын дутаалдадаг дээрэһээ электрохабсаралга заримдаа унжагайруулагдадаг байгаа. Электрослесарьнууд Георгий Бобырь, Александр Конев гэгшэдэй үүсхэлээр тусхай реостат зохёогдоһон юм. Энэ реостат ашаглахада таатай зохид байхаһаа гадна, гагнуури хэхэ худэлмэри оньһожоруулха, хахад автомат аргаар худэлхэ электрогагнууриин агрегат тодхохо арга хангагдаа.

Заводой цехүүдые ууралаар дулаасуулха түхеэрэлгые шулуу нүүрһэөр хангахын тула энээнһээ урда автокран хэрэглэгдэгшэ бэлэй. Иигэжэ эндэ хэдэн худэлмэришэд ажалладаг байгаа. Механик, машинистнууд Владимир Попов, Николай Васильев, Георгий Петров самосвал машинаһаа шулуу нүүрһэ удхажа абаад, ууралаар дулаасуулха түхеэрэлгэдэ хэхэ ковш зохёожо шадаа. Энэ ковш электромоторой хүсөөр хүдэлгэгдэнэ. Нүхэд Попов, Васильев, Петров гэгшэдэй эдэбхи үүсхэлээр мүн лэ нэгэ шухала ажал оньһожоруулагдаа, хоёр худэлмэришэн, мүн автокран сүлөөлэгдөө.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: шэнэ реостат зохёоһон эдэбхитэйшүүл Г. И. Бобырь, А. А. Конев түхеэрэлгэеэ шалгажа байна.

Д. Балданов.

ТҮРЭЛГЫН ҺҮНИ

ЗУРАГЛАЛ

Сиидэм тэнгэриин одо мүшэдэй ошон гэрэл бүри тодоор, хурсаар сасарна. Жабаран эржэгэнэхэ улам бүри шангадана. Шээрэн голой мүльһэн хүйтэндэ сухалдан, абьяастайгаар хаяана. Телеграфай бэхананууд жабарта шэшэрэн гүнгинэнэ...

Долгоржаб эжын газаа гарахада, жабар бүри шангадаһхай, тэнгэриин мүшэдэй эмнилгэ бүри түргэдөөд байба. Һарын харанхышье һаа, газаа саһатай, һаруул. Дал соо ороходо, хайнагынь байра дээрээ тогтожо ядаһандал хотолзоно. Һаалишадай тугаар ороходоо посооһон фонарь далай үһэедэ һэнжэлзэнэ. Дал соонь сэбэр, дулаан. Энээнһээ саашаа нэгэ үүдэ нээжэ ороходо, сэбэрхэн таһалгануудсоо һая гараһан арбаад тугал хэбтэнэ. Тугалай дал бүришье дулаан, һаруул, сэбэрлэгдэнхэй. Тугалнуудай зариман сэл хүхэ үбһэ шэмхэлнэ. Нүгөөдүүлынь налайжа хэбтэнэ.

Долгоржаб эжын хайнагайнгаа дэлэн барижа үзэхэдэ, бүри халуун болоһон, хүбшэргэйнь үшөө зөөлэрһэн байба.

—Баарһамни удахагүй туг аллажа амархаш даа,—гэжэ үнеэгээ эльбэсгээгээд гаража ошобо.

Гэртэ ороходонь, радио хөөрэһэн лэ зандаа. Малша үбгэн унталгаа түхеэрнэ. Хоёр һаалишад Долгоржаб эжын урдаһаа хараад, үшөө үдыхэн байна гэжэ нюдөөрөө ойлголсоһондол һанаа амарангяар дахин радио тээшээ эрьенэ.

—Партиимнай ЦК-гай декабриин Пленум дээрэ холын хараата асуудалнууд шиидхэгдээ,—гэжэ радиогой хөөрөөгөө дүүргэхэтэй сасуу, һаалишадай дунда хөөрэлдөөн эхилшэнэ.

— Юрэдөөл, нүхэр Хрущев үгэ бүхэнөө хэмжэжэ, бодомжолжо хэлэдэг хүн даа. Манай гүрэнэй толгойлогшо болоһоор хэды һайн һайхан юумэнүүдые хэбэ гээшэб! Колхознигуудай, бүхы совет хүнүүдэй ажабайдал, ажаһуудал эли бодо һайжаруулаа. Байдалаймнай үшөөл һайхан, үшөөл баян дэлгэр болохын тулада оролдоно ха юм. Энэнь бүхы арад зонойнгоо аша туһада хэгдэжэ байһан оролдолго болоно. Юумэ бүхэниие онол оньһондонь тааруулхадаа бэрхэ гээшэнь. Шэнэ газар элдүүрилгэ, кукуруза ехээр тарилга, хүндэ, хүнгэн промышленностиие хүгжөөлгэ тухай, соёл культура дээшэлүүлгэ гэхэ мэтын асуудалнууд табигдажа, амжалтатайгаар шиидхэгдэнэ.

...Тиихэдэ хүдөө ажахы тухай хэды дахин хэлээ гээшэб! Мүнөөшье баһал хүдөө ажахы тухай элидхээ бэшэ гү. Иигэжэ оролдожо, һаналаа табижа байхадань, арад зомнайшье арга шадалаа харуулха, ажахы бүхэнөө хүгжөөхын тула шармайн оролдохол байха! —гэжэ Сэрэнжэб таабай урмашан хөөрэнэ.

Теэд бидэшье миин һуунагүй, тус бүридөө уялга абанхай, тэрэнээ бэелүүлхэ зорилготойгоор ажаллажа байна бэшэ аалди?—гээд һаалиин фермые даагша үгэлбэ.

Зүб лэ даа, зүб! Иимэ үе сагта ажаһууһан хойноо шэнэ уялга абажа, урагшаа шармайн дабшангүй яахабибди. Манай уялга таряа тарингшадай уялгаһаа заахашье доро байхагүй, өөрэгүйл хүндэтэй, удха шанартай ха юм,—гээд Долгоржаб эжы хөөрөөндэ оролсоно.

—Үнеэн бүриһөө нэжээд тугал абажа түлжүүлхэншье түлжүүлнэ бэзэбди. Теэд һүмнай бэрхэтэйхэн байха даа, —гээд, абяагүй һууһан Сэрэн дуугарба.

—Һүндэшье һанаагаа ехээр бү зобогты. Битнай бэлшээхэ талаар тиимэшье муу хүн бэшэ байхаб... «Үхэр малай нэмэ хэлэн дээрээ» гэжэ үбгэ эсэгэнэрнай дэмы хэлсээлгүй байха. Тиимэһээ һүнэй талаар битнай даажа абаһуу, таапар үхэрэйнгөө хүхые татажал мэдээрэйт. Шадаал һаа, коммунис ажалай бригадын нэрэтэй боложошье болохобди. Зай, битнай эсээ гээшэ хаб. Унтаһуу. Хэрэгтэй болоо һаамни һэреэнэ бэзэт даа,—гээд Сэрэнжэб таабай орондоо орожо, нойртоо диилдэн хурхиршана.

— Үнэн сэдьхэлээ табижал ажаллаха ёһотойбди. Зай, тэрэ хайнагшни хэр боложо байнаб, үды ха гү?

— Үдыхэн лэ байгаа һэн. Сэр-аан, ошожо уһа халаагыш. Долгоржа-аб, ошожо хараад ерэхэмнай гү?

Һаалишадай орожо ерэхэдэ, тугаллаха хайнагынь дал соогуураа ябасагаажа байба. Һаалиин фермые даагша хайнагай дэлэн барижа үзөөд:

—Ямар һайхан хүхэтэй юм. Лаб лэ һүтэй хайнаг хаш,—гэбэ.

— Гэмгүйл һүтэй хэбэртэй, дэлэнгэйнь һудаһанууд бүдүүхэн гүрыжэ байна һэн, —гээд Долгоржаб эжы нүхэрөө дэмжэбэ.

—Үнеэмнай һайн лэ түллэхэ юм бэд даа? Тугалынь зүб лэ эрьежэ ерэһэй даа,—гэжэ һаалиие даагша һанаата болоно.

—Яагаад орхихо һэм. Һайн лэ түллэхэ хэбэртэй. Энэш ех[э] үнеэн ха юм даа,—гээд Долгоржаб эжы һанаа амар бай[ба].

— Тээ тэрэ үбһэ эндэ дэб[д]иижэрхые. Зай, зай, иигээ[д] зохид даа. Байг... Тугалаа дэ[э]рэнь хэбтүүлхэбди. Сэрэмнай уһа асарха. Ондоо юумэн хэ[рэ]рэггүй бэзэ?

—Яаһан удаан болоноб? Тугалынь эрьежэ ядашоо г[ү] даа?—гэжэ Сэрэнэй дуугар[ан]һаар байтар:

—Үтэрыт! Хоёр туруунинь... хамарынь харагдашабал, — гээд Долгоржаб эжы мэгдэ[н]шэбэ. Һаалишад ехэл хара[л]шоод, хажуудань зогсоно. Хайнагынь хүндэ хүндөөр амис[х]ална.

—Өөе даа, баринт!—гэжэ сошордонгёор дуугарба. Хахад бэеэрээ унжагад гээд, түрэһэн тухайдаа дохёо үгэһэн дэл орилон татажа абяа гараһан тугалые Долгоржаб эжы гар дээрээ тодоод абаба. Нүгөө хоёр һаалишадынь хойно урдань орожо ябаад, тугалаа үбһэн дээрэ хэбтүүлбэ. Эдэ ехэ хүлгөө татаһан тугал «хүсэлни һаял бэежэбэ» гэһэн дэл, толгойгоо һэжэржэ, сэбэр агаараар амилан, турьяна.

Һаалишад сог зали ороһон дол бүри хүдэлсэтэй боложо, нялха тугалаа эхэдэнь долёолгоно.

Шэнэ түл урагшатайгаар гаража, һаалишадта шэнэ ажал, оролдолго, шэнэ зугаа асараа. Һаалишадай хөөрөөн улам хүхюу, хонгёо болоодхибо.

Хахад һүни үнгэржэ байгаа бэлэй. Үшөө иимэ хэды түрэлгын һүни, үдэрнүүд һаалишадые хүлеэнэ гээшэб? Олон даа.

Ф. Цыденжапов.

Захаамин, «Байкал» колхоз.

МЯХАН, ҺҮНШЬЕ ЕХЭЭР АБТАХА

Ажалай эмхидхэл тухай

Парти, правительствамнай ойрын жэлнүүдтэ таряалангай зуун га бүридэ 75 центнер, харин бусад газарай зуун га бүридэ 16 центнер мяха абаха гэһэн дайшалхы зорилго хүдөө ажалшадай урда табинхай гээшэ.

Энэмнай тон харюусалгатай, нилээд бэрхэтэй, хүндэшье зорилго байна. Теэд адууһа малаа шадамар, зүб гуримаар үсхэбэрилжэ, тоо толгойень түргэн олошоруулан, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлээд, фермэ, гүүртэнүүдтэ түрүү дүй дүршэл болон эрдэм наукын түйлалтануудые ажалда зоримгойгоор нэбтэрүүлээд байбал, ажахы бүхэн энэ хараа түсэбые гүйсэд бэелүүлжэ шадаха. Манайшье колхозойхид шадаал һаа богони болзорто «75 болон 16» гэһэн зорилгые хэрэг дээрэнь бэелүүлхын тула тэмсэнэ.

Хада хабшал газартай Захаамин, Цахир, Хамни нютагуудай малшэ зон хэр үгһаа хойшо гол түлэб эбэртэ бодо мал, адуу мори үсхэбэрилжэ ажаһуудаг байһаниинь элитэ. Мүнөөшье эндэхи колхозууд ехэнхидээ үхэр мал үдхэжэ, тэдэнэйнгээ һү, мяха гүрэндэ худалдаад, олзо доход оруулдаг юм.

Жэшээлхэдэ, манай колхозые абаад үзэе. Артельнай бүхыдөө 5584 га эдлүүриин газартай. Тэрэнэй 1000 шахуу гектарынь таряалан, 1500 гектарынь сабшалан, аяар 2600 тухай гектарынь бэлшээри болоно. Эдлүүриимнай бүхы газар дээрэ мүнөө хамта 1440 эбэртэ мал, тэрэ тоодо 427 үнеэд, 1558 хонин һүрэг, 268 адуу мориин үсхэбэрилэгдэнэ. Энээн дээрэһээ харахада, таряалан, сабшалан, бэлшээриингшье газарай зуун га бүридэ адууһа мал үшөөл үсөөхэн хүртэнэ гээшэ. Тиигээдшье һүүлэй жэлнүүдтэ колхоздомнай үхэр малай, илангаяа үнеэдэй тоо мүртэй олошороогүй.

Ямар шалтагаанһаа малай тоо ёһоор нэмэнэгүйб?

Манай һанахада гүүртэ, фермэнүүд нэгэ таарамжатай, зүб шэглэлтэй болгогдоогүй, шэмэтэй һайн тэжээлэй дутамаг, дулаан зохид байрын үсөөн байһан дээрэһээ үнеэдые олон болгохо хэрэг ехэтэ гэдэргэ татагдана. Жэшээнь, мүнөө үнеэдээ 800—1000 толгой хүрэтэр олон болгоод, түрүүлжэ, бултыень һаадаг байба һэн гэлэйбди. Теэд оройдоол 1000 га таряалан дээрэһээ тэдэндэ хүсэд хүрэхөөр, һү шэмыень дээшэлүүлхээр элбэг ехэ тэжээл абажа шадаха аалши? Үгы. Гансахан үбһэ эдюулээд, үнеэдһээ һү ехээр һааха, тугалыень һайнаар түлжүүлхэ аргагүй бшуу. Шэнэ газар ашаглаха гэхэдэ, тэрэмнай ехэнхидээ хада, ой тайгада байна. Тадна эды олон үнеэдые һаажа, һүень абаха һаалишадые хаанаһаа олохобибди.

Эдэ бүгэдэ ехэ малаа олошоруулха хэрэгтэмнай горитойхон һаад хэжэ байгаа.

Тиимэһээ үхэр малаа хайшан гэжэ, ямар аргаар үсхэбэрилөө һаа, тэдэнээ улам түргэнөөр олошоруулжа, эрхим шанартай һү, мяха элбэг ехээр абадаг болохобибди гэжэ һайсахан бодомжолжо, шэнжэлжэ үзэхэ шухала болоо бшуу.

Бидэ 1961 онһоо эхилээд, һаалиин малые улам һайжаруулан, һү ехээр абадаг болохынгоо хажуугаар тусгаар мяханай фермэнүүдые эмхидхэжэ захалаабди. Тиигэжэ элдэб шалтагаанаар голодоһондо гаргагдаһан, хатуу, муу хүхэтэй үнеэдые нэгэ гүүртэдэ суглуулаад, һаангүйгөөр, тэдэндэ тугалнуудые хоёр-гурбаар хүхүүлжэ түлжүүлдэг болообди.

Олохон үнеэдээ һаахаяа болёод, тугалда табижа үгөөд байхада, һүн бага һаагдадаг болоо ёһотой гэжэ зариман һанажа болохо. Тэрэ тиимэ бэшэ. Хэрбээ 1960 ондо колхоздо мяханай фермэнүүдые эмхидхэхэһээ урда бүхыдөө 3397 центнер һүн абтажа, 2512 центнер гэхэ гү, али 74 процентнь гүрэндэ худалдагдаһан байбал, үнгэрэгшэ жэлдэ 4300 центнер һүн һаагдаад, 4000 гаран центнерынь гүрэндэ тушаагдаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, абтаһан һүнэй 92 үлүүтэй процентнь гүрэндэ худалдагдаа ха юм.

Мяханай фермэнүүд һаалиин гүүртэнүүдэй ажалда нэгэшье һаад хээгүй. Харин үнеэдэй тоо улам олошоруулжа, түлшье олоор абадаг болгохо арга олгоо. Жэшээлхэдэ, колхоздо хоёр жэлэй саада тээ 330 үнеэн байбал, мүнөө тэдэмнай 440 толгойдо хүрөө. Мүн һаалиин малай һү шэмэшье 2 дахин шахуу дээшэлээ. Зарим түрүү һаалишад В. Николаева, Х. Абидуева болон бусад үнеэн бүриһөө 1800—1900 килограмм һү һаана. Тэрэшэлэн тугал, бяруудые һайнаар түлжүүлжэ, жэлтэй, жэл хахадтайдань гүрэндэ худалдаха аргатай болоо. Ондоогоор хэлэбэл, тэдэниие дахин үбэлжүүлжэ, үлүү тэжээл гаргашалхаяа болибо ха юмбибди.

Мяханай фермэнүүдэй ажал тухай хэдэн үгэ тоггожо хэлэмээр.

Тугалнуудые үнеэдтэ заядажа түлжүүлдэг фермэнүүднай Хасуурта гэжэ сабшалан, бэлшээри элбэгтэй газарта үбэл, зунгүй байрладаг. Тэндэ 75—80 толгой тугалтай үнеэдые зуниинь 2, үбэлынь—4 хүн хараад, эдеэлүүлээд байдаг юм. Дундуур һүтэй үнеэндэ хоногоор, бэеэрээшье адлирхуу хоёр нарай тугал табижа заядан хүхүүлнэ. Тэдэниие 7—8 һаратай болоторынь хүхүүлээд, эхэһээнь һалгаажа, тусгаар һайн харууһа, тэжээлдэ табидаг. Жэшээнь, намар, үбэл эртэ гараһан эрэ тугалнуудые тус тустань 170—180 килограмм шэгнүүртэйгээр зун эхэһээнь һалгаагаад (7—8 һаратайдань), һайнаар шахажа, үбэл болотор гүрэндэ тушаадагбди. Харин багахануудынь, эмэнүүдынь һайн харууһа тэжээл дээрэ байлгагдажа, үбэлжүүлэгдэнэ. Эдэ бүгэдые хараада абан, үнеэдээ гол түлэб хабар тээшэ түрүүлдэгбди, Энэнь алишье талааршаа һайн. Хабар эртэ гараһан тугалнууд хүхүүлдэг эхэтэеэ зундаа суг бэлшэжэ, һайса таргалдаг, борогжодогшье байна бшуу. Үнеэдые хүхэжэ түлжэһэн тугал ехэ тобир сула, мяхалиг, элдэб үбшэ хабшанда нэрбэгдэхэгүй байдаг.

Мяханай фермын үнеэд үбэлдөө үбһэ, зелёнко эдеэд, зундаа, намартаа адуулгада ябадаг. Тиимэһээ тэжээлэйнь гаргашашье бага.

Хэнэйшье мэдэһээр үнеэд олон байбал, үхэр малнай түргэн олошорхо ха юм даа. Саашадаа эхэ малайнгаа тоо улам олошоруулан, үнеэдэй үүлтэр һайжаруулаад, һү шэмыень эрид дээшэлүүлхэ тушаа ехэ оролдолго гаргахабди. Колхоздомнай гол түлэб симментал буханудай болон нютагай үүлтэрэй үнеэд хоёрой хоорондоһоо гараһан холимог мал үсхэбэрилэгдэнэ. Һайнаар эдеэлүүлээд байхада, жэлдээ 2200—2500 килограмм һү үгэдэг, мүн тэрэнэйнь тоһолиг 4,5 процент болодог. Холимог үүлтэрэй үнеэдэй түл—эрэ тугалнуудые тусгаар илгажа, буха табихамнай. Мүнөө нютагай тоһолиг һүтэй үнеэдһээ гараһан һайжаруулагдаһан холимог үүлтэрэй бяруу, хашараг бухануд, эмэ хашараг, гунжад үсхэбэридэ табигдана.

Ажахыдаа мяханай болон һаалиин мал зэргэ үдхэхэ талаар саашадаа үшөөл ехэ худэлмэри хэхэ байнабди. Энээниие тон зүб шэглэлтэйгээр, бодомжотой һайнаар эмхидхэжэ шадаа һаамнай, манай Захаамин нютагай эрхэ байдалда адууһа мал түргэн олошоруулжа, ашаг шэмыень эрид дээшэлүүлхэ арга олгожо үгэхэл.

Г. Цыдыпов,
«Победа» колхозой түрүүлэгшэ.

БУРЯАД ҮНЭН
2-дохи нюүр.
1964 оной январиин 10.

МАЛШАД ТАНИИЕ ХҮЛЕЭНЭЛ, мэргэжэлтэд, соёлшод, наймаалагшад!

„Шаргын газардахада" хэлэгдэһэн гомдол

— Тэрэшни, юрэдөө, «ута элэтэй, хахархай аматай» хүн эжэ байгаад зоной дунда хэлэдэг гээшэ аабза. Теэд бидэнэй ушарһан малшание эгээл иимэ хүн гэжэ муушалан тахаяа оройдоошье һанана бэабди. «Шаргынгаа газардада, аргынгаа һалахада» өрынгөө ушар байдал тухай өөрөө ээзэ. юу хэлэхыень шагнаябди:

— Хүдэлхысэ хүдэлэгдэнэл ээшэ. Эндэ, Гангын дээрэ, малаар долоодохи жэлээ үбэлжэжэ байнаб. Мүнөө 120-оод толгой залуу мал даалгагданхай. Малай тамир, шадал яһала һайн, үбһэ тэжээлшье дутамаггүй хүрэхэ. Өөрынгөө нүхэр Даба Гончиковтой залуу малаа июнь һара гаратар ногоон дээрэ гарзагүйгөөр гаргахал байхабди. Теэд, юундээ гомдообши гэхэдэ, иимэ байна. Манай энээ руу фермые эрхилэгшэшье ябадаггүй, зоотехнигшье харагдадаггүй. Ойн соорхой соо байдаг бидэнэрые мартажархидаг юм гү, али хайшаа юм?—гээд Никифор Прокопьевич гашуун сайгаа һорожо байжа үшөөл хөөрэхэ дуратай. Харахада, гомдоһон янзатай гү, али һонин дуулахашье дуратай хэбэртэй. Теэд ямар гайхал байхаб, Гангын дээрэ энэ намар, үбэлдөө гансашье агитатор үзэгдөөгүй бшуу. Зай, энэ малшанай хөөрэхые үшөө саашань шагная:

— Зүжэг нааданһаа байтагай, долоон хябаранай киношье харагдаагүй. Һүүлэй һонин дуулаха гэхэдэ, радиошье байхагүй. Газетэ уншаһайб гэбэл, захил абаха хүн дайралдахагүй. Ноёд һайднай иимэ асуудал, һуудал байдалай асуудал «хамартаашье хабшадаггүй» гэлтэй. Зүгөөр малаа һайса эдеэлүүл, таргалуул гэхэ багтаа тэдэнэр хэзээ бүхэндэ сортоотой байдаг, — гээд Н. П. Афанасьев хөөрөөгөө дүүргэбэ.

Манай газетын уншагшадтай хамта Хүрбын совхозой хоёрдохи фермые эрхилэгшэ Д. Ванчинов, совхозой парткомой секретарь Ж. Дамбаев, рабочкомой түрүүлэгшэ Х. Рыгзенова болон эндэхи бусад тушаалтад нүхэр Афанасьевай хэлэһэн гомдолые дуулаба ёһотойт. Үнэн зүрхэнэй гомдол бэзэ? Үнэн зүрхэнһөө анхармаар бэшэ гү?

Г. Доржиев.
Хориин управлени.

Нүүдэл кино эмхидхэхээр болоо

Манай Аха нютагай малшад оорондоо холошогшье һаа, өөн бөөнөөрөө байрладаг болоо. Тэндэнь кино, концерт гээ мэтые харуулха аргатай айбашье, һара жэлээр кино абигданагүй. Мүнөө байһан нзаараа һаа, үшөөшье удаан аг соо шэнэ фильмнүүдтэй танилсангүй хуушаруулжа боло о ха. Яахадааб гэхэдэ, колозуудай түбһөө гадна, дүүрин осхонуудта киногой түхеэрэлэ үгы. Киномеханигуудта элэб бэрхэшээл тохёолдоно. Жэшээлхэдэ, «Улаан Аха» олхоздо нэгэ киномеханик ии аад, Орлик тосхон бензинэ, али ондоо элдэб хэрэгсэлэ байд гээд лэ ошожо, хүдэлэриингөө ехэ саг һамшаадаг. иигэдэггүй һаа, нүхэр В. Урьев хоёр газарта ээлжэлжэ, ино харуулха аргатай байгаа.

Саашадаа Аха нютагта кино харуулгые эрид һайжаруулын тула мүнөө байгаа кинохеэрэлгэнүүдтэ хүдэлмэриин атай зохид байдал олгохо, үдэл кино эмхидхэхэ саг тула. Энээн тушаа Түнхэнэй магай культурын таһаг, республикымнай Культурын министерство анхаралаа табиха бза гэжэ найдагдана.

Д. Дугаров,
манай хүдөө бэшэгшэ.

Буряад ном хомор

Фермынгээ түб тосхонһоо таһархайбди гэжэ бидэ хонишод һанахаа болинхойбди. Баян-Голой нүүрһэнэй уурхайһаа дамжуулагдадаг электрын гал манайда ялардаг, газаахи худагаймнай уһан тэрэнэй хүсөөр бүлэгдэдэг. Хэдыдэшье шагнаха гээ һаа, радиоприемник бэлэн. Богонёор хэлэхэдэ, гэр һуудалаймнай, ажал хүдэлмэриимнай байдал улам таарамжатай боложо байнхай.

Тиин гэтэр жэжэшье һаа, урма хухаруулмаар дутагдалнууд дайралдадаг байна. Жэшээлхэдэ, шэнэ жэлдэ газетэ, журнал захилганай болоходо, 1963 ондо абажа байһанаа саашань үргэлжэлүүлхэ гэхэдэ, һанагшаар болоогүй. «Известия» газетэ, «Крестьянка» журнал манда, холын малшадта, хүртэжэ үрдигдэбэгүй һэн гэлэй, теэд «Байгал» журнал яашоо юм? Совхозойнгоо түбэй почтын таһагта зорюута орожо асуухада, «Байгал» журнал үгы гээ, гайхалтай.

Мүн Белоозерск тосхоной соёлой байшан соо совхозоймнай рабочкомой яһала баян библиотекэ байдаг. Теэд, тэндэ буряад ном тон хомор, шэнэ юумэн огто үгы. Стол дээгүүр дэлгэгдэһэн олон газетэ соо «Буряад үнэн» харахагүйт. Ажалшадайшье дунда тус газетэ ехэ үсөөн тараагдана.

Манай Борьёогой совхозой ажалшадай олонхинь, илангаяа малшад, буряад хэлэн дээрээ газетэ, ном уншаха дуратай юм. Хүн зоной энэ хүсэлэнгые дүүргэхын түлөө зохихо эмхи зургаанууд хэмжээ абаха уялгатай.

Б. Цыренов,
Зэдын үйлэдбэриин управлениин Борьёогой совхозой 2-дохи фермын хонишон.

Гавана—Кубын зүрхэн*)

Хубисхалта орон Кубатай танилсахадаа, тэрэнэй ниислэл Гаванын тэг дундахи талмай дээрэһээ захалдаг юм. Энэ талмайнь манай Москвагай «Улаан талмайдал» адлишуу. Эндэһээ 1959 оной январиин нэгэнэй нарата һайхан үдэр Кубын арадай революци илаа гэжэ бүхы дэлхэй дээрэ соносхогдоһон байгаа. Ушар тиимэһээ эндэ миллионһоо үлүү хүнүүдэй хабаадалгатай ехэ ехэ митингнүүд болодог. Эндэһээ Гаванска декларациин галта үгэнүүд зэдэлээ. Эндэһээл Кубын баатар хүбүүн Фидель Кастро арад түмэнтэеэ хөөрэлдэдэг.

Талмайн дундахи үндэр добуун дээрэ суута Хосе Мартиин монумент сүндэрлэнэ. Тэрэ үндэр малаан духатай, нэгэ бага һанаата болоһон янзатай һууна. Энэ гайхамшагта хубисхалша, публицист, поэт өөрынгөө бүхы наһые түрэл һайхан Кубаяа сүлөөлхэ хэрэгтэ зорюулаа юм. Уран гартаа буу барижа, үнэн нүхэдтэеэ хамта ябалсаад, дайн байлдаан соо унаһан байна. Гэбэшье тэрэнэй нэгэ шүлэг соохи:

> Минии һанаан дүүрэе,
> Мандан байнал араднай,
> Намжар һайхан оромнай,
> Нангин түрэл Кубамнай!—

гэһэн мүрнүүдынь мүнөө бодото дээрээ бэелээ гэжэ тэрэ хүшөө дотор оршодог музейтэй танилсахадаа мэдэхээр:

Тус музей «Революциин музей» гэжэ алдаршанхай. Досоогоо табан таһагтай. Тэдээгээрнь дүүрэн стенд, витринэ, экспонадууд. Музейн үргөө дээрэнь Кубын алдар суута хүнүүдэй портредууд үлгөөтэй. Тэдэнэй агууехэ тэмсэл эли тодоор намтарлагдан харуулагданхай. Эдэ зоной түрэһэн ороноо сүлөөлхын тула харигүрэнһөө хамта һуужа ерэһэн «Гранма» гэдэг судныь модель зураг байна. Тэдэние үстан амадаһан аюул, дайсадһаа амиды мэндэ гараһан арбаад хүнэй Орьенте провинциин хадануудаар яажа байрлаһыень фото дээрэ харанабди. Тиихэдэ тэндэ юрын карандаашаар бэшэгдэһэн «Сьеррэ-Маэстрын программа» үлгөөтэй. Тэрээн дээрэ тэмсэлэйнь үг зорилго тодологдонхой: нэгэдэхеэр, эрхэ сүлөөгэй түлөө, хоёрдохёор, аграрна реформын түлөө, гурбадахяар, томо үйлэдбэринүүдые гүрэнэй мэдэлдэ абахын түлөө гэхэ мэтэ олохон юумэ оронө. Тэндэ партизануудай үмдэжэ ябаһан хубсаһанууд, үргэлжэ ябаһан сумаануудынь бии. Мүн элдэб янзын фото-документнүүд, тэрэ үедэ гаргажа байһан газетэнүүдынь, нюуса «Ребельдэ» радиостанциин аппаратуранууд хүрэтэрөө табяатай. Эдэ зонуудай гартаа барижа ябаһан буунуудынь дайсадһаа буляажа абтадаг байгаа ха юм. Ушар тиимэһээ ехэнхинь «США-да хэгдээ» гэһэн тамгатай. Үшөө өөһэдэйнь дархалһан трактор-танк эндэ тэндээ соохор һорьбонуудтай зогсоно. Эндэ Кубын революциин хүгжэн мандаһыень, хэдыдэхи ондо али провинци сүлөөлэгдэнхэй байгааб гэжэ харуулһан картанууд болон бусад олон экспонадууд бии. Гэбэшье Кубын революцида хабаатай үшөө олон материал үдэр бүхэндэ тооной орожол байдаг, Юундэб гэхэдэ, эндэхи арад зоной тэмсэл үргэлжэлһөөр зандаа ха юм...

Тэрэ музейе оройлон зуун табяад метрэй, табан хушуута самсаалтайгаар, мрамораар дархалагдаһан хүшөө бодоно. Тэрээн соогуур өөдэ уруугаа гүйһэн лифтэдэ һуужа, орой дээрэнь гарахада болохо. Дээрэнь дэлхэйн зүг бүхэние зааһан тэмдэгүүд байна. Эндэһээ табан түбиин томо гүрэнүүдэй ниислэл хотонууд хүрэтэрхи зай хэмжүүр заагаатай. Энэ город соохи эгээл үндэр газарһаа оршон тойронхи байдалыень харахада, угаа гоё даа. Мүнөө үедэ бүхы дэлхэйн анхарал татажа байһан алдарта город доромнай оршоно.

Гавана...

Табан зуугаад жэлэй саада тээ тогтоһон хото.

Һаргама наран доро намжаарһан Мексикан заливай эрьедэ энэ городой һуури байрыень эндэхи орон дэлхэйн эзэд индеецүүд бодхоожо болоо. Тиигээд энэ орон дайдыень эзэмдэһэн испан колонизаторнууд тэрээгээр ниислэл хото хээ. Харин һүүлэй үедэ хүршэ Америкэ һанаархадаг болоо юм. Ушар иимэһээ энэ городой архитектурада элдэбын стиль ниилэбэшье, тэдэнь ехэл зохидоор таараланхай. Ямар нэгэ өөрын нюур шарайтай тропическа город болоно. Хаагуур яагуур нэгэн, хоёр дабхар, хуушан түхэлэй—тойруулаад бүтүү сэсэрлигтэй гэрнүүд дайралдана. Үнгэрһэн зуун жэлэй таба, зургаан дабхар барокко стилеэр баригдаһан байшантууд саагуурнь үндылдэнэ. Ойгуурнь ультрамодерн хэлбэритэй, бүхэли квартал эзэлһэн, түмэр, бетон, шэл гурбаар шудхагдаһан госхогор үндэр, гушаад дабхар ордон-отельнүүд ялбайлдана. Бидэнэр тэрэ хүшөөгэй оройһоо энэ городые хаража, нилээдгүйхэн удаан байбабди.

Удаань бидэнэр бултаараан автобусто һуужа, город соогуур түрүүшынтээ аяншалга хэжэ захалаабди. Тиигээд машинын сонхонуудаар шагаажал мэдээбди даа. Заримандаа шэлэ хүзүүнэйнгээ үбдэшэтэр иишэ тиишэнь эрьелдүүлэн харанамди. Улам саашаа ошохо бүримнай һонирхолтой юумэнүүд олошорно.

Бүхы городой шэмэг болохо далайн эрьеые хүбөөлһэн, хэдэн модо тухай ута, ялагар шулуун паракет дээгүүр гүйлгэлдэбэбди. Саанаһаань далайн долгин сагаан хөөһөөр салгидан машинада туласа уһа сасана.

Тэндэһээ сааша годирон, городой олон тоото үйлсэнүүдээрнь гарахада, ехэл гоё гудамжанууд бии даа. Пасео Ла Прадо гэһэн үйлсэ эгээл һайхан гээшэ ха. Эндэхи олохон үйлсэнүүд орой нэрэгүй, харин тоо, номернуудаар тэмдэглэгдэдэг юм.

Энэ городто элдэб янзын ургамалнууд дүүрэн. Зарим талмайнууд дээгүүрнь хэдэн дабхар гэрнүүдэй шэнээн баглагар модод ургана, бульварнууд соогуурнь юрэ бусын дүрсэтэй, аяга, табаг, домбодол адляар заһагдаһан модод жэрылдэнэ, гэрнүүдэй хашаануудые декоративна ургамалнууд угалзата һайхан ковёртол адляар нэмэринэ. Энэ городые улам бүри гоё болгон, Куба ороной хубисхалта лозунгнууд—«Патрия о моэртэ!» гээшэһээ захалаад, театрнуудай афишанууд, һүниин клубуудай рекламанууд, неон галта зурагууд хүнэй тархи эрьюулнэ. Эндэхи талмай бүхэндэ Кубын алдар суута хүбүүдтэ зорюулагдаһан монументнүүд бии.

Экскурсоводнай маанадтаа элдэб юумэ заажал, харуулжал ябана.

— Энэ Капитолиин хажуугаар үнгэржэ ябана гээшэбди...

— Баруун тээтнай Сэрэгэй министерствын ордон байна.

— Зүүн тээтнай Гаванын портын барилганууд харагдана...

— Мүнөө Маринао район хүрэбэ гээшэбди. Урдань городой эгээл һайхан ордонгуудынь хуу баяшуулай байра байһан юм. Харин мүнөө тэдэ гоё гэрнүүд соо ажалша зон түбхинэнхэй. Тиихэтэй хамта городнай саг үргэлжэ урган хүгжэжэ байна. Зарим районуудынь шэнээр хубилгагдан баригдажа байнхай. Жэшээлхэдэ, энэ городой захаар Шэнэ Черемушки баригдажа байгаа юм,—гэнэ.

Эндэ олон дабхар гэрнүүд ехэл олоор баригдаа. Тэдэнь бэе бэелээ адли бэшэ, харин ондо ондоогоор бодхоогдонхой.

Үйлсынь асфальт үдэрэй шанга наранда хайлажа урдахаһаа нааша болон, дабирхай шэнгеэр ялбайллана. Тэрээн дээгүүр мянга түмэн машина мүрлэн гүйлдэнэд. Эндэ машинанууд даншье һаа олон даа. Гаванада хамта дээрээ гурбан зуугаад мянган машина бии юм гэлсэдэг.

Эндэхи хүнүүд сагааншье, шарашье, харашье шарайтай. Үни сагһаа хойшоо худхаран, ёһотой Кубын арад түмэн болоо ха юм. Эдэнэр ехэл сэбэр зонууд. Эдэние харахада, манай Совет орондо революциин мандажа байһан үе саг һанаанда ороно. Эндэхи хүн бүхэн шахуу—эрэшье, эхэнэршье һаа—«милицианос» болонхой, ногообтор үнгэтэй хубсаһа үмдөөд, гартаа буу барингхай алхалнад. Эдэнэй олонхинь ехэ ехэ эмхи зургаануудай газаагуур харуулда зогсоно. Юрын зониинь хүнгэн сагаан үнгэтэй хубсаһа үмдэжэ, халуун наранһаа бэеэ халхалдаг байна.

Совет оронһоо ерэһэн айлшад гэжэ мэдэхэдээ, бултаараан тооной дүтэлэн ерэжэ, бидэние хүреэлэн, гарнуудыемнай шангаар адхана. Тиигээд бидэние хайшамнайшье табиха хэбэргүй. Хэдэн тээһээмнай халуун дулаан үгэнүүдые хэлэнэ, удангүй олон асуудал һуража захална. Гэнтэ мэдэн гэхэдээ, пресс-конференци хэжэ байбабди.

— Танай орондо саһан ородог юумэ гэжэ дуулаа һэмди. Тэрэ ямаршуу юумэ байдаг хаб? Тэрэние эндэ асараагүй гүт?

— Тэрэние асархын аргагүй юумэл, хайлашаха...

— Танай басагад хэдытэйдээ хадамда гарадаг юм?

— Хүн хүүгээрээ болоо юм бэзэ, хорёодтойдоо гарадаг агша.

— Иигээд хэзээ хэние космос уруу табихаяа байна гээшэбта?

Тиигэжэ зүгөөргүй удаан ярилдаһанай удаа, үни заяанай нүхэдтэл адляар бэе бэеһээ һалажа ядан тарадаг байгаабди. Би тэдээнтэй хахасахадаа, «Буряадай АССР-эй 40 жэлэй ой» гэһэн тэбхэгэр сагаахан значогуудые бэлэглээб. Юрэдөө, буряад арадаймнай зүүлхэлнүүдые Кубын хүнүүд абажа ябаг лэ гэжэ һанабаб.

«Гавана либре» («Сүлөөтэ Гавана») гэһэн гостиницада байгаабди. Тэрэмнай—элитэ архитектор Хильтоной ехэл уран гоёор бариһан ордон. Фойе соонь ороходоо, газаань, досооньшье байһанаа мэдэхээр бэшэ, хажуудашни гушаад метрэй пальма модон ургана. Доогуурнь тогооной шэнээн томо шулуунууд, тэрээн доогуурнь горход урдахадал гэнэ. Эндэ почта, парикмахерска, элдэбын сувенирнүүдые наймаалдаг киоскнууд, выставкэ үнгэргэдэг олон янзын салонууд бии. Хоёрдохи дабхартань «Карибска далай» гэһэн һүниин клуб, тон томо ресторанууд, банкетнэ залнууд. Гурбадахи дабхартань зуугаад һайса гаран хүние гансата оруулха томо гагцын бассейн. Тэрээнһээ дээшэнхи дабхарнуудтань айлшадай байра, номернууд лааб даа.

Энэ гэртэ зургаан томо лифт сүлөөгүй дээшэ, доошоо һүндэлэлнэ. Тэдэнь нюдэ сабшаха зуура хүнүүдые ордоной оройдо гаргажархиха юм.

Энэ гостиницада элдэб зон бии хабди. Эндэ ехэнхидээ Кубын эрхэтэд байна. Хүдөө холоһоо ерэһэн таряашад. Латиин Америкын нэгэ бүлэг наймаашад, Африкаһаа ерэһэн, ямаршьеб даа, делегаци. Тиихэдэ бидэнэр, совет уран зохёолшод байбабди. Нэгэ наһатайшаг болоһон, шара шэршүү хубсаһатай лифтер маанадые ехэл уринаар хаража, испан хэлэн дээрээ:

— Совьетико?

—Да,—гээд бидэнэр нэгэн доро тархияа дохинобди.

— Кампайнерос... Товарищи...

— Да,—гэлдээд, тэрэнэйнгээ гарыень баһа адханамди.

Тэрээнтэй ехэл танил тала болоод, дохилдон энеэлдэн тарабабди.

Эндэхи отелиин номернуудынь туд тудтаа ондоогоор, гоё һайханаар, таарамжатайгаар бэлдэгдэнхэй. Досоогоо хэдэн таһагтай, сэбэрлэгдэжэ байдаг агаартай, шэнэ маягай мебельнүүд табяатай. Ханын олон кнопкотой радиоприёмнигһоо, ямаршьеб даа, хүнгэн хүгтэй хүгжэм дарууханаар зэдэлнэ. Тэрээгээр гэнтэ, ямаршьеб даа, таниһан дуун соностоходол гэнэ. Ехэл һайхан аялга зүрхэ сэдьхэл буляаба.

— Москва шадарай үдэшэнүүд...

Тиимэл даа. Энэ манай ороной дуун. Манай Совет орондо эндэхин яагаашье дуратай гээшэб. Энэ дуу е бидэндэ зорюулжа дуулуулһаншье байхадаа болоо.

Сонходо байгаад харахадаа, Кубын зүрхэн Гаванын сохилон байхынь мэдэрнэбди. «Ходоодоо сохило, хубисхалша Кубын зүрхэн!»,— гэжэ үнэн зүрхэнһөө шэбшээ һэм.

Цыден-Жап ЖИМБИЕВ,
уран зохёолшо.

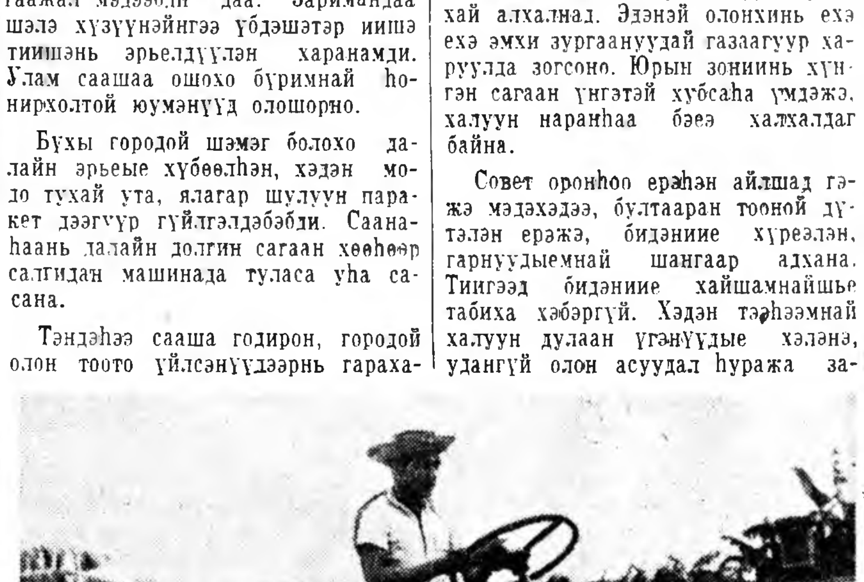

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: 1. Манай совет уран зохёолшод Гавана хотын «Сьюдад либертат» гэжэ һургуулиин директортэй хөөрэлдэжэ байнад. (дээдэ зураг). 2. Кубын таряашан механизаторай мэргэжэлтэй болоод совет «Беларусь» тракторааp бананай плантаци дээрэ ажаллана.

Т. Жимбиевагай фото.

* Уран зохёолшо Цыден-Жап Жимбиевэй замай тэмдэглэл. Эхиниинь манай газетын энэ оной январиин 1-нэй номерто толилогдоһон юм.

Социалис оронуудаар

ШЭНЭ КОМБИНАТ

Урда Словакиин Штурово хото шадар целлюлоз-саарһанай комбинадай барилга эхилбэ. Энэ хадаа орон доторхи эгээл томо предприятинуудай нэгэн болохо. Тэрэнэй түрүүшын ээлжээн хоёр жэл болоод ашаглалгада үгтэхэ юм. Тиигэжэ арадай ажахы жэл бүри 200 мянга шахуу тонно элдэб янзын картон абадаг болохо байна. Энэ предприяти гүйсэд хүсэндөө 1970 ондо орохо гэжэ хараалагданхай.

АЖАЛШАДАЙ АМАРАЛТА

Социалис Чехословакиин курортнуудта үбэлэй амаралтын хаа түлэг дундаа. Амаралтын байшангуудта түрүүшын ээлжээндэ хүдөө ажахын предприятинуудай олон хүдөө ажахын нэгэдэмэл кооперативуудай 30 мянга шахуу хүдэлмэрилэгшэд, гэшүүд амарха юм. Хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэд Карловы Вары, Марианские Лазне гэжэ нэрэтэй курортнуудта, Словакида, Татрын элдэб районуудта амаралтаяа үнгэргэхэ байна.

Профессиональна союзуудай амаралтын байшангуудта, тэрэшэлэн аяншалагшадай баазанууд-та Чехословакиин 300 мянга тойон ажалшад үбэлдөө амарха, үнгэрхэ гэжэ хараалагдана.

НАЙМААЛАГШАГҮЙ МАГАЗИНУУД

Чехословакиин эдеэ хоолой, бараанай гурбанайнь нэгэ хуби наймаалагшагүйгөөр худэлдэг магазинуудта худалдагдадаг. 1955 ондо оройдоол 85 иимэ магазинууд байһан. Мүнөө наймаалагшагүйгөөр худэлдэг магазинууд 0. 613 һууринда нээгдэнхэй.

Чехословакиин 1.400 хүнүүдтэ мүнөө нэгэ иимэ магазин хүртэнэ.

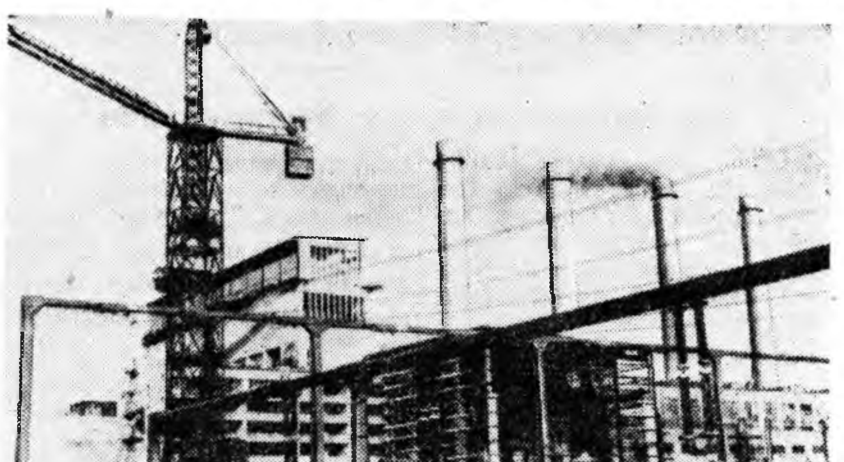

ГЕРМАНИИН ДЕМОКРАТИЧЕСКА РЕСПУБЛИКА. Аха дүү Польшын хилэ дээрэ (Франкфурт-на-Одере округ) баригдажа байһан «Дружба народов» электростанциин хоёрдохи ээлжээн түрүүшын ток үгэбэ. Нёдондо жэлэй октябрь һарада хоёрдохи турбина ашаглалгада үгтэжэ, станциин хүсэн 500 мянган киловатт болоо. Зураг дээрэ: «Дружба народов» электростанци харуулагдана. АДН—ТАСС-ай фото.

ЗАГАҺА БАРИХА ТУХАЙ ХУУЛИ

Загаһа бариха тухай шэнэ хуули Чехословакиин национальна суглаан баталан абаа. Энээнһээ урда тээ, 1952 ондо баһал иимэ хуули абтаһан байгаа. Шэнэ хуули тэрээнһээ юугээрээ илгаатайб гэбэл, уһа сөөрэмүүдтэ мүнөө загаһа ашаг үрэ ехэтэйгээр олошоруулха зорилго табигдана. Тиихын тула загаһанай байдаг нуур, сөөрэмүүдые ехэ зохидоор, сэбэр наринаар байлгаха, загаһанай үдэхэ таатай зохид эрхэ байдал байгуулха, тэдэние үсхэбэрилхэдөө, барихадаа мүнөө үеын шэб шэнэ түйлалтануудые хэрэглэхэ ябадал хараалагдана.

Мүнөө үедэ Чехословакида 52.163 гектар сөөрэм, нуурнууд бии. Тэндэһээ жэл бүри 80 гаран центнер загаһан баригдадаг.

Шэнэ хуулиин ёһоор үргэн ниитэ ажалшад ороной загаһанай ажахы хүгжөөлгэдэ хабаадалсаха байна. 120 мянган гэшүүдтэй [illegible] загаһашадай холбоон энэ хэрэг эмхидхэхэ юм.

Илья МАСЛЕННИКОВ,
ТАСС-ай корр.

Прага.

Уласхоорондын яармагуудта хабаадалсаха

Шэнэ жэлдэ худалдаа наймаанай холбоо барисаа, уласхоорондын харилсан ажаллалга хүгжөөхэ зорилгоор социалис Болгари уласхоорондын олон яармагуудта хабаадалсаха байна. Тэдэнэй дунда эгээл ехэнь гэбэл, Пловдив хотодо болохо уласхоорондын яармаг болоно. Энэ яармаг сентябриин 13-һаа 27 хүрэтэр үргэлжэлхэ юм. Пловдивта үнгэргэгдэхэ яармаг дээрэ арадай засагай 20 жэл соо ажахын болон соелой талаар туйлаһан амжалтаяа Болгари үргэнөөр харуулха байна.

Лейпциг, Будапешт, Белград, Познань, Загреб, Брно хотонуудта болохо уласхоорондын яармагуудта Болгариин Арадай Республика эдэбхитэйгээр хабаадалсаха. Гадна Милан, Париж, Измир, Венэ, Дамаск, Триполи ба бусад хотонуудта үнгэргэгдэхэ уласхоорондын яармагуудта зарим павильонуудаа нээхэ юм. Болгариин зарим стенднүүд (эд бараа харуулха самбар, газар) Франкфурт-на-Майне, Осака, Брюссель, Барселон, Лондон, мүн бусад хотонуудта болохо уласхоорондын яармаг, выставкэнүүдтэ табигдаха. Голланди, Канада, Финляндида уласхоорондын выставкэнүүд үнгэргэгдэхэ гэжэ хараалагданхай. Эдэ выставкэнүүдтэ Болгари түрүүшынхеэ бахаадалсахань.

1964 ондо болохо уласхоорондын выставкэнүүдтэ социалис Болгари хадаа угаа түргөөр хүгжэжэ байгаа машина бүтээлгын промышленностиин бүтээһэн шэнэ зүйлнүүдые харуулха юм. Тэдэнэй тоодо шэнэ станогууд, хүдөө ажахын машинанууд, элдэб янзын түхэлэй электрокар оролсоно. Тэрэшэлэн автомат аргаар худэлдэг шэнэ телефонно станцинууд, электромедицинын аппаратура, электронно түхеэрэлгэ, телевизорнүүд, радиоприемнигууд болон бусад эд бараан түрүүшынхеэ табигдаха байна.

Клара ОРЛОВА,
ТАСС-ай корр.

София.

Мүнөөдэрэй Скопле

Дэлхэйн сейсмическэ станцинууд 1963 оной июлиин 26 гэрэн тоо аппарадууд дээрээ бэшээн. Тэрэ үдэрэй эртэ үглөөгүүр акедонидо, тодорхойлбол, энэ спубликын ниислэл — Скопле отодо газар хүдэлөө һэн. Тиихэ газар айхабтар ехээр, 9—10 лл хүсэтэйгөөр хүдэлһэн бай. 200 мянган хүн зонтой энэ ото үнэхөөрөө үгы болотороо ахуу һандарaa бэлэй.

Газарай хүдэлхэ үедэ 1200 гаан хүн үхэһэн байна. Скопле хоын 2.900 хүн ехээр шархатаа. ухы гэр байрануудай 75 проентнь һандаргагдажа, һэргээн бодхоохын аргагүй болоһон байха. Хэдэ хэдэн предприятинууд дахин хүдэлхэ аргагүй болоһон.

Тэрэ гэһээр 5 һара үнгэрөө. Ехэ аюулда дайрагдаһан энэ хотодо һаяшаг ябаад ерээ һэм. Энэ хото мүнөө дахин бодхоогдожо байнхай. Скопле хотые тойроод баригдажа байһан 16 поселогуудые 30 мянга шахуу хүн зон барижа байгаа һэн. Эдэ поселогууд хотынгоо захаар баригдана. Зүгөөр гол хотонь хуушан газартаа баригдаха. Энэ хэрэгтэ адагай захынь 5 жэл хэрэгтэй юм.

Скопле хотые гансахан Югослави бэшэ, харин дэлхэйн 80 гаран оронууд барилсана.

Советскэ Союз томо панелеэр гэр байшангуудые бариха завод хохидолдо ороһон Скопле хотодо бэлэглээ.

Эндэхи ажабайдал хуушанайнгаа түхэлдэ орожо байнхай. Эдеэ хоол, эд бараан яһала бии. Элүүрые хамгаалха эмхи зургаанууд хүдэлнэ.

Нэгэ хэды жэлэй үнгэрөөд байхада Скопле хото урдынхидаал мэтэ гое һайхан, айлшадта хүндэшэ город болохол.

Иван ТИТОВ,
ТАСС-ай корр.

Скопле—Белград.

Юртэмсын һайхан тухай

Ц. РЫГЗЕНОВ

(*Лирическэ поэмэһээ хэһэг*)

Шэнжэ һайхан байгаалиин
Шэбшэмэл шанарынь хүгжэм бэлэй.
Нэмжын хэбтээ юртэмсын
Нэгэтэшье бэшэ, дууниинь бэлэй.
Хэтэ наһандаа хадагалһан
Хэжэмхэн охиншни гараба гээ.
Амита манай замбуулин
Аярхан шарайншни һайханш һаа.
Өөрыншни хүгжэхэ зууранда
Өөрсэхэн урасхалшни энэ гэлэй.

Аажамхан аажамхан энэ дэлхэйн
Агууухан булаг бии юм байн.
Хүмүүни сэдьхэлэй гүнзэгыя һаа,
Хүлэрхэн сээжэ соо һудалтай байн.
Бадарааша түбиин үзэгдэл олоншье
Баянхан нэгэниинь хүгжэм юм байн.
Эгүүридэ хандаһан уянгата долгинууд
Эжэлхэн мэдэрэл бэдэрдэг юм байн.
Амархан галабай дуугайхан хүдэлөөө
Аялганууд, аялганууд асардаг юм байн.

КИНО

„Козара“

Козара гээшэ Югославиин урда - э оршодог хадатай үзэсхэлэн һайхан нютаг юм.

Козара дэлхэйн хоёрдохи дайнай үедэ баатарлиг, габьяата партизануудаараа суурхаһан байга-. Энэл нютаг, партизанууд тухай, хорёод жэлэй саадахи һүртэй, гайхамшаг тэмсэлээр соробхилһон саг тухай мүн лэ баһа «Козара» гэжэ нэрэтэй фильм домоглоно... «Козара, Козара, манай түрэл нютаг, хорото дайсанай һабарта ши орохогүйш»,—гэжэ дорюун һүртэй аад, нэгэ бага уй гашуудалай аялга хухалгатайгаар дуулан ябаһан партизанууд тус фильмын түрүүшын кадрһаа бодотоороо байһандал бодон харагдана. Энэ фильм соо онсо ганса герой үгы, геройнь—арад зон, партизанууд. Гэбэшье, эдэ олон соохоо командир Вукша, комиссар Ахмет, тагнуулша басаган Злата болон үшөө хэды хүнүүдэй образуудые илган тодоруулжа бэлохоор, теэд тэдэнэршье зарим ушарта нэгэ хүн шэнги амисхаалтай, нэгэ хэрэгэй түлөө шармайн эрмэлзэһэи баатар зоригтоноороо адли, илгаруулхаар бэшэ болошоно. Тиимэһээл тус фильмын нэгэл геройтой—арад зон геройтой байһаниинь арсашагүй. Үргэн дэлисэтэйгээр, тон тодорхой хурсаар тэрэ үеые харуулһан «Козара» гэжэ фильмые арадай тэмсэлэй алдарта эпопея мүн гэжэ хэлэбэл зүйтэй.

...Гайхамшаг һайхан зунай саг. Хадалнгшье һаа, үзэсхэлэн ногоон, амгалан тэнюун Козарын нэгэ бишыхан һуурин харуулагдана. Эхэнэрнүүд гэр тойроноойнгоо ажал хэнэ, үхэрнүүд мөөрэлдэнэ, таряашад ажалайнгаа дүүрэхэдэ поли дээрэһээ зэр зэбсэгээ үргэнхэй бусана. Иимэ байдалые танкын булад түбэрөөн, машинануудай ута унжагар колононууд, сэрэгэй зоной сад гэмэ команданууд хүү эсхэн хүрэжэ ерэнэ. Арад зонние айлгаха, һүрдөөхэ зорилгоор, тойрожо байһан зон соохоо дүтэл хүрэһыень ханада байлгаад, буудажа алана. Тэдээн соохоо нэгэниинь таанадые партизануудай байдаг газар хүргэхэб гэжэ найдуулаад, өөрөө һомон шэнги түргөөр гүйн, дайсадай дүтэлжэ ябаһан тухай бусад тосхон, һууринуудай хүн зондо дуулгана. Энэ юрын таряашан хүнэй баатаршалга фильм соо үзэгдөө харагдаагүй юумэ гэжэ тэмдэглэгдэнэгүй, харин юрын лэ хүнэй юрын лэ нэгэ ябадал мэтээр харагшадта ойлгуулха гэһэн бодолоо фильм зохёогшод шадамар бэрхээр гүйсэдхэн бэелүүлнэ. Дайсадай ерэжэ, дүтэлжэ ябаһан тухай мэдээн сахилгаан түргөөр таража, хүүгэдээ үргэлһэн эхэнэрнүүд, малаа тууһан эрэшүүл барандаа партизануудай байрладаг үлгы—Козарын хаданууд уруу ямар нэгэн хүсэтэ горхоной урасхаалдал урдан, хүүен зорихо юм. Хүн зоной энэ долгиной хүсэтэ эрмэлзэлые этигэмэ эли тодоор харуулхадаа, фашис булимтарагшадта тэдэнэй ойн ухаанһаа дурагүйе, харин партизануудтай нэгэн байһые батална бшуу. Теэд хадада байха гээшэ хүнгэн хилбар хэрэг бэшэ даа. Дайсадай һомонууд агшан зуурашье замхангүй тэһэржэ, сэхэ орой дээрэһээнь харшан харата элеэнүүд мэтэ хас тамгата самолеэдууд аадар бороодол һомо адхаруулан, айһан зонние хүлгүүлэн добтолно. Теэд улад зон урма зоригоо хухарнагүй, уршагта дайсадһаа үһөөгөө абаха хүсэл, эрмэлзэл түгэс ябана. Ямаршье эмхи гурнмгүй хэдэ мянган зониис нэгэ нюдарга шэнгеэр элсүүлхэ, тэмсэлэй хурса дүлеор бадаруулха гээшэ бэлэн хэрэг бэшэ. Хэды тиимэшье һаань, партизануудай ударидагшад— коммунистнууд —тунхариигүй, эршэмтэй ябуулга эхилнэ. Жара гараһан сагаан буурал үһэтэй үбгэдһөө эхилээд, балшар залуухан Радоица хүбүүн хүрэтэрөө шахаа тангариг үгэжэ, буу барин жагсана. Гэбэшье дайсан хүсэтэй... Бүхы талаһаань хүреэлээд, хашажал хашажал ябаба. Дайсад олон... Хэды олон сэрэгшэдээ алдаашье һаа, фюрерэйнгээ тусхай даабари дүүргэхэ гэжэ бүхы хүсөөрөө, галзуурһандал урагшаа жүдхэнэд. Командир Вукша хүреэлэлгэһээ гараха, тиихын тула нэгэ газараар тэдэнэй хүреэе сүмэрэ сохихо ёһотойбди, бэшэ арга үгы гэһэн шиидхэбэреэ соносхоно. Зарим нэгэн буруушье гэжэ тоолоно, зүгөөр ехэнхидынь командираа дэмжэнэ. «Хойноһоомни!»—гээд, энэ баатар зоригто хүнэй, Испаниин республикын түлөө шуһаяа адхаһан партизанай урагшаа тэгүүлэн дабшахада, улаан шуһата зүрхэеэ сээжэ соохоо ходо татан абажа, дээрэ үргөөд, хүн зоноо дахуулһан Данко эрхэ бэшэ һанагдаадхина. Фильмын авторнууд иимэ сценэ зорюута оруулхадаа, арад зонойнгоо аша туһада коммунистын зүрхэ сэдьхэлээ, ами наһаяа, Данко шэнги, үгэхөөр бэлэн байһые онсолно. Энэнь лэ тус фильмын гол удха болоно. Фильмын хоёрдохи хуби соо партизануудай хэды шангаар амин голоороо сасуулжа тэмсээшье һаа, булигдаха баатай болоһые, хайшан гэжэ хэһэгүүд болон хубаарһые харуулна. Теэд булимтарагшадай буунуудай аман доро баатарнуудаа магтан, гашуудалай дуу дуулажа байһан үбгэд, хүгшэд, һамгадые һаныт. Тиихэдэ үсөохэн үлэһэн партизануудай дахин гулдин, жагсаалаа һэргээжэ; «Козара, Козара, манай түрэл нютаг, хорото дайсанай һабарта ши орохогүйш»,—гэһэн дуугаа таташахадань, арад зоной илагдашагүйдэ, хэтэ мүнхэдэ этигэнгүй байхаар аал?

Тус фильм алишье талаһаа алдуу дутуугүй гэжэ хэлэхэ хүсэл манда үгы. Зарим ушарта фильм зохёогшод хүн зоной ядаралые даншье һаа үлүү гараса харуулхаар һэдэжэ, таһархай хүл, бомбын тэһэрхэдэ гэдэһэ доторoo гаргуулшаһан үхэр мал ,дүжэршэһэн хүнүүдһээ эхилээд ,ой гутама, жэрхэмэ сценэнүүдые харагшадта дурадхана. Баатаршалга хайра гамгүй ябадал хоёр , ходо сугтаа ушардаг юм гэһэн һанал түрүүлхэ хүсэлтэйгөөр үлүү гарама ута, хэрэгтэ хэрэггүй, сценэнүүдые оруулхадань, фильмын уран һайханай шанаршье, нүлөөлхы хүсэнииньшье дээшэлнэгүй гэжэ сэхэ хэлэмээр.

Хэды тиибэшье «Козара» гэжэ фильм (сценаринь Ратко Дружович Стеван болон Велько Булайич гэгшэдэй) гансашье режиссёр Велько Булайич гэгшын бэшэ, харин бүхы аха дүү югослав арадай кинематографиин һүүлэй жэлэй амжалта болоһониинь һэжэггүй. 1963 оной зун Москвада үнгэргэгдэһэн кинофестивалиин үедэ тус фильм алтан шанда хүртөө юм. Энэ ушар дээрэ хэлэгдэгшын зүбтэй байһые гэршэлнэ бшуу. Гайхалтай тодо кадрнуудые буулгажа, фильмын амжалтые бэхижүүлэлсэһэн оператор Александр Седуловичай бэлиг шадабарииe амяарлан тэмдэглэмээр. Гол рольнуудые гүйсэдхэһэн мэдээжэ артистнууд Берт Сотлар, Бата Живойнович, Милена Дравич, Оливера Маркович, Любиша Семерджич болон бусад шадамар бэрхээр уялгаяа дүүргэжэ, фильмын амжалтада мүн лэ хубитаяа оруулһаниинь арсашагүй.

Югослав арадай баатарлиг тэмсэлэй гайхамшагта эпопея болоһон «Козара» гэжэ фильмын харагшадай халуун анхарал татаха байһаниинь дамжаггүй.

А. Жалсанов.

МУРМАНСКА ОБЛАСТЬ. Хоёрдохи апатито-нефелиновэ шаналжуулгын фабрикые барижа дүүргэһэнтэйнь—ехэ илалта туйлаһантайнь дашарамдуулан «Апатит» гэжэ комбинадай хүдэлмэрилэгшэдые КПСС-эй Центральна Комитет, СССР-эй Министрнүүдэй Совет халуунаар амаршалаа. Зураг дээрэ (зүүн гарһаа): «Апатит» гэжэ комбинадай түрүү барилгашад, модошо-дархан А. Н. Чекин, хабсаргагшадай бригадирнууд В. В. Клавдиев, В. А. Цаплин, модошо дархашуулай бригадир В. П. Шадрин.

ТАСС-ай фотохронико.

„Агитаторай блокнодой“ ээлжээтэ номер

КПСС-эй Буряадай обкомой соёл сурталай таһагай «Агитаторай блокнодой» ээлжээтэ 23-дахи номер буряад хэлэн дээрэ барлагдан, хэблэлһээ гараба.

Блокнодой энэ номерто «Шэнэ илалтанууд тээшэ» гэһэн түрүү бэшэг толилогдобо. Тэрээн дотор XXIV областной партийна конференци дээрэ хэлсэһэн асуудал, табиһан зорилгонууд тухай хэлэгдэнэ.

Нэгэшье гээгдэнги ажахы байха ёһогүй гэһэн уряа доро «Гарзатай байһан аад, олзотой яажа болооб» гэжэ Мухар-Шэбэрэй үйлэдбэриин управлениин «Эрдэм» совхозой директор нүхэр Доржиевай хөөрөөн толилогдоо. «Модо бэлэдхэлээр оронойнmай эрхим бригада» гэжэ гаршагтай статья дотор Хандагатайн леспромхозой Алексей Павлович Кудряшовой даадаг бага комплексно бригадын дүй дүршэл тухай бэшэгдэнэ.

«Агууехэ уг зорилгодо зорюулагдаһан ажал» гэжэ нүхэр Балдаевай бэшэһэн моральна кодекс тухай хөөрэлдөөн.

ЗОНОО БАЯСУУЛГА

ХҮСӨӨТЭ. «Эрдэм» совхозой ехэ отделенинүүдэй нэгэндэ оролсодог энэ нютаг жэл бүри уншагшад олонтой боложо байнхай. Энээнние юугээр гэршэлхэб гэхэдэ, арад зоной дунда тараагдадаг хэблэл болон библиотекын ябуулдаг ажал тобоймо баримта болож үгэнэ. Нютагай ажалшадай дунда газетэ, журнал тараалгые шадамар бэрхээр ябуулдаг почтальон Дашинима Цыбиковэй эдэбхи, оролдолго магтамаар. Байгша оной январиин нэгэнһээ Хүсөөтэ нютагай ажалшад 106 хэһэг «Буряад үнэн», 100-гаад «Ленинэй зам», хэдэн арбаад «Молодежь Бурятии», «Пионерская правда» болон олон янзын журналнуудые абадаг болоо.

Б. Цыренов.

Сагай уларил

Улаан-Үдын гидрометобсерваториин мэдээсэһэнэй ёһоор мүнөөдэр республика доторнай үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта бага зэргээр саһан орохо. Зүг бүхэнһөө һулахананаар һалхилха. Улаан-Үдэ городто үглөөгүүр 27—29, үдэртөө 14—16 градус хүйтэн байхаар багсаагдана.

Январиин 11—12-ой үдэрнүүдтэ республика дотор үүлэтэйшэг байха, зарим нютагуудта саһан орохо. Һүниндөө Байгал шадарай нютагуудта 15—20, үдэртөө 8—13, бусад нютагуудта һүниндөө 26—31, үдэртөө 13—18 градус хүйтэн болсхоор хүлеэгдэнэ.

Хилын саанаһаа

В. И. Ленинэй зохёолнууд румын хэлэн дээрэ хэблэгдэнэ

БУХАРЕСТ, январиин 8. (ТАСС). В. И. Ленинэй зохёолнуудай 22-дохи томые Румыниин политическэ литературын гүрэнэй хэблэл барлан гаргаа гээд Аджерпресс агентство мэдээсэнэ.

Канадын арад дураа гутана

ОТТАВА, январиин 8. (ТАСС). Норт-Бейдэ (Онтарио провинци) Канадын «Бомарк» гэжэ самолетһомонуудай эскадрили байрладаг. Эндэ ядерна һомонууд хоёрдохео асарагдаба.

Канадые ядерна зэбсэгэй бааза болгожо байһан ушар Канадын арадай дура гутаана. Үсэгэлдэр Торонтдо буруушаалгын жагсаал болоо. Тэрэнние ядерна зэбсэг хорихын түлөө бүлэг тэмсэлшэд эмхидхэһэн байха юм.

Залиршагүй хани барисаанай һүлдэ тэмдэг

КАИР, январиин 8. ТАСС-ай корреспондент С. Соловьев иигэжэ дамжуулна: 1960 оной январиин 9-дэ динамит хүсэтэ ехээр тэһэлэгдэжэ Асуан шадарай хэдэн мянган жэлэй намдуу байдалые сууряатуулаа һэн. Энэ тэһэрэлгэ бэеэ даанхай байдалайнгаа түлөө, өөрынгөө эрээдүйн түлөө тэмсэлдэ Египедэй арадай туйлаһан шиидхэхы илалта тухай бүхы дэлхэйн зондо дуулгаһан байна. Нилэй эрье шадар угаа ехэ барилгын абяанай минута соошье замхадаггүй болож эхилһээр 4 жэл болобо.

Асуанай үндэр хаалтын барилгын эхилһээр дүрбэн жэлэй ойе эндэхид оролдосотой шангаар ажаллан угтажа байна. Час бүхэн үнэтэй. «Нилые хааха хүрэтэр багахан болзор үлөө...» гэһэн үгэнүүд Нилэй үндэр эрье дээрэ табигдаһан хоёр угаа ехэ самбар дээрэ араб болон ород хэлэн дээрэ бэшээтэй байхыень хаража болоно. Энэ эрье дээрэһээ барилга үргэлжэ дээрээ элеэр харагдадаг. Январиин 9-дэ Асуанда үүр хираалжа эхилхэ үеэр эдэ самбарнууд дээрэ 127 үдэр гэһэн тоо бэшэгдэхэ байна.

Хүсэтэ мүрэнние хазаарлаха хүрэтэр үлэһэн сагые Асуанда, мүн Каирта болон Александрида тоолож байдаг. Асуанда хэрэглэгдэхэ ашаан Советскэ Союзһаа эндэ ерэжэ байдаг юм.

Барилгын хүдэлмэри жэгдэ һайнаар хэгдэнэ. Нилэй баруун эрье дээгүүрхи хада хабсагайе табсантуулжа баригдаһан харгыгаар 25 тонныи хүсэтэ самосвалнууд үдэр һүнигүй таһалгаряагүй ябажа байдаг. Хаалта барихын тулада хэдэн олон зуун кубометр шулуун час бүхэндэ мүрэн руу хаягдана. Үһаниинь харьялна. Һүнинь прожекторнуудэй гэрэлһээ туяатажа үдэр шэнги гэрэлтэй байдаг. Мүн лэ барагдашагүй олон машинанууд шулуу бэшэ, харин бетон шэрээд туннель соогуур гаран ГЭС-эй байшан тээшэ ошоно. Хаалта бодхохын тулада 2 миллион үлүүтэй кубометр шулуун, 2 миллион кубометр элһэн гол мүрэн руу адхагданхай. Зургаан туннелиин нэгэниинь бэлэн шахуу болонхой. Үлэгшэдынь майн 15 хүрэтэр малтагдажа дүүргэгдэхэ юм.

Туннельнүүдэй хойто талынь аманда ГЭС-эй томо байшан бетоноор баригдажа байнхай. Зарим участогтаа тэрэнэй үндэрынь проектээр хараалагдаһанай ёһоор 33 метр болгогдонхой. ГЭС-эй байшанда үдэр бүхэндэ хэдэн мянган кубометр түмэр бетон табигдадаг байха юм.

Асуанай барилгые машинанууд бүтээнэ гэлсэдэг, зүгөөр эндэ хамаг юумые машинанууд бэшэ, харин хүнүүд гол түлэб шиидхэдэг байха юм. 30 мянга шахуу араб хүдэлмэришэд болон советскэ хэдэн зуун мэргэжэлтэд эмхитэйгээр хүдэлдэг байна. Нил мүрэн дээрэ һүр жабхаланта хаалта, ажамидаралай, ОАР-ай болон Советскэ Союзай арадуудай залиршагүй хани барисаанай һүлдэ тэмдэг болоһон хаалта бодхогдожо, мартагдашагүй ажалай габьяагай дурасхаал болож үгэхэл.

Ядерна зэбсэг яаралтайгаар түхеэрэлгэ эб найрамдалда угаа ехэ аюултай

НЬЮ-ЙОРК, январиин 8. (ТАСС). Һүүлэй жэлнүүдтэ уласхоорондын харилсаануудые муудхаажа байһан хэдэ хэдэн асуудалнуудые шиидхэхэдэ мүнөөнэй оршон байдал таарамжатай гээд Колумийска университедтэ үсэгэлдэр үгэ хэлэхэдээ, ООН-ой генеральна секретарь У Тан мэдүүлһэн байна. Ядерна туршалгануудые зарим зэргээр хорихо тухай Москвагай договорой баталагдаһанай һүүлээр уласхоорондын шахардуу шанга байдал һуларжа байна. Шэнэ жэлдэ буу зэбсэг болон зэбсэгтэ хүсэнүүдые хороохо хараа зам бии гээд тэрэ заагаа.

У Танай хэлэһэнэй ёһоор ядерна зэбсэгтэй онгосонуудые замбуулинай дайда соогуур дабшаха замда гаргахагүй тухай ядерна зэбсэгтэй болоһон гүрэнүүдэй хэлсээн хадаа буу зэбсэг хуряаха талаар ООН-ой Генеральна Ассамблейн XVIII сессиин бодото туйлалтань болоно. Буу зэбсэг хуряаха талаар иимэ асуудалнуудта, ядерна зэбсэг дэлгэрүүлхэгүй, ядерна зэбсэг хэрэглэлгые хорихо тухай хэлсээ баталха, дэлхэйн элдэб районуудта ядерна зэбсэггүй зононуудые байгуулха, гэнтэ доб... ые зайсуулха, ядерна зэбсэг ошохо газартань хүргэхэ оньһо түхеэрэлгэ бүтээлгые хизаарлаха, эдэ оньһо түхеэрэлгэнүүдые усадхаха тухай асуудалнуудта тусгаар анхарал хандуулагдаха ёһотой гээд тэрэ хэлээ. Эдэ бүхы пунктнуудаар хэлсээн баталагдаа һаа, уласхоорондын оршон байдалые һайжаруулха гээд У Тан онсолон тэмдэглээ.

Хүдэлмэригүй шахтёрнуудай эрилтэ

ВАШИНГТОН, январиин 8. (ТАСС). Хүдэлмэригүйшүүлэй үлэсхэлэндэ дайрагдажа байһан бүлэнэртэ дары туһаламжа үзүүлхэ тухай США-гай президентые, өөрынгөө конгрессменүүдые болон нүүрһэ малтагшадай профсоюзай хүтэлбэрилэгшэдые гүйхын тулада Кентукки штадһаа бүлэг шахтёрнууд Вашингтондо ерээ.

«Бидэнэр ажалгүйбди, маанадай нилээд оломнай хэдэн һарын турша соо хүдэлмэригүй ябана» гээд энэ бүлэгэй түлөөлэгшэ 15 жэлэй стажтай горняк Б. Гибсон мэдүүлээ. «Бидэнэр үхибүүдтэйбди, хубсаһа хунар байхагүй, бидэнэр үхибүүдээ һургуулида ябахыень болюулһан байнабди. Юуб гэхэдэ, учебнигүүдые худалдажа абаха мүнгэн маанадта байхагүй. Манай үхибүүдэй 95 процентнь үлэсэжэ, үбшэлжэ ядарна» гээд тэрэ хэлээ.

Гибсонэй хэлэһэнэй ёһоор Зүүн Кентуккидэ 15-һаа 20 мянга хүрэтэр хүдэлмэригүйшүүл мүнөө бии. «Тиигээд хүдэлмэри олохо ямаршье найдабари байхагүй».

«Бидэндэ эдеэ хоол болон ажал хүдэлмэри үгэгты!» гэһэн эрилтэ хэхын тулада би, мүн бусад ажалгүй болоһон 27 шахтёрнууд Вашингтондо ерээбди гээд Гибсон заагаа.

Фашистнуудта һургаал болоо

РИМ, январиин 8. (ТАСС). Римэй түбтэ үнгэрэгшэ һүни «Молодая Италия» гэжэ неофашистска нэгэдэлэй байшан бута сохигдоһон байгаа. Энэ гэр соо байһан Муссолиниин портредууд болон ехэ олон пропагандистска материалнууд үгы хэгдээ.

Һүүлэй үдэрнүүдтэ демократическа организацинуудай байшангуудта бандит ёһоор хэдэн дахин добтолһон фашистнуудта ёһотойл һургаал болож үгөө гэжэ энэ үйлэ хэрэгые Римэй журналистнууд тэмдэглэнэ.

Сэрэгэй гаргаша бюджедэй эгээн ехэ статьянь болоно

БОНН, январиин 8. ТАСС-ай корреспондент А. Тюпаев иигэжэ дамжуулна: шэнэ жэлдэ бундестагай түрүүшын заседани үсэгэлдэр болож, ФРГ-гэй 1964 оной бюджет тухай хуулиин проектые зүбшэн хэлсэжэ ороһон байна.

Бюджедэй проектын онсо шэнжэнь гэхэдэ, гаргашань 1963 онойхитой сасуулбал 3,5 миллиард шахуу маркаар нэмэхэ юм. Энэ хадаа бюджедээ тааралдуулхадань Эрхардын правительствада ехэ бэрхэшээл тохёолдуулха байна. Хэблэлэй тэмдэглэһэнэй ёһоор, бюджедэй проектээр хараалагдаһан оршонууд гаршадаа орходоо ехэ. Тэрэниис хүсэлдүүлхынь тулада 400 шахуу миллион марка хэрэгтэй болохо байна. Бюджедэй бүхы гаргашань юрэнхы дээрээ 60,3 миллиард марка байхаар хараалагдана. Энэнь урда урдынхида орходоо һураггүй ехэ.

Сэрэгэй гаргаша саашадаа ургаха гэжэ ФРГ-гэй шэнэ бюджедээр хараалагдана. 1964 ондо сэрэгэй гаргашада 22,4 миллиард марка гү, али бюджедэй бүхы гаргашын 37 процентнь зорюулагдаха юм. ФРГ-дэ урда тээнь үзэгдөөгүй ехээр сэрэгэй гаргаша хэгдэхэнь.

Тиихэтэй хамта хүгжэжэ байһан оронуудта «сэрэгэй туһаламжа» үзүүлэлгые 3 үлүүтэй дахин ехэ болгохоор хараалагданхай. Энэ туһаламжа хадаа тус оронуудта ФРГ-гэй сэрэгэй-политическэ нүлөө үзүүлхэ аргануудай нэгэн болоно.

Атомай элшэ хүсэ болон замбуулинай дайдые шэнжэлэлгэтэй холбоотой гаргашанууд мүн лэ горитойгоор нэмэхэ юм. Энэ мүнгэ зөөри хамагай түрүүндэ шэнэ ракетэнүүдые байгуулхын, атомна реакторнуудые барихын тулада хэрэглэгдэхэ юм.

США-гай хашаашье һаань

ЛОНДОН, январиин 8. (ТАСС). «Лейланд моторс» гэжэ компани автобусуудые бүтээхэ томо захил Кубаһаа абаа гэжэ Английн хэблэл мүнөөдэр хангалтатайгаар мэдээсэнэ. Англи хадаа 400 шахуу автобусуудые бүтээжэ Кубада эльгээхэ, тэрэшэлэн 4 миллион шахуу фунт стерлинг мүнгэнэй запасной частьнуудые бүтээн эльгээхэ захил абаа гэжэ газетэнүүд тэмдэглэнэ.

Иимэ захил абаһандань США-гай дураа гутажа байһан тухай Английн хэблэл мүн лэ мэдээсэнэ. Гэхэ зуура Холбоото Штадуудай баримталдаг хараа бодол энэ асуудалаар Англида ямаршье нүлөө үзүүлжэ шадахагүй гэжэ хэблэл тоолоно.

НАТО-гой ракетэнүүд Крит дээрэ

БОНН, январиин 8. (ТАСС). Грециин Крит гэжэ арал дээрэхи сэрэгэй талмай мүнөө НАТО-гой талмай болгогдонхой. Энэ талмай дээрэ ракетэнүүд, залан жолоодогдодог һомонууд туршагдаха юм гэжэ «Дейче Цейтунг» газетэ мүнөөдэр мэдээсэбэ. Иимэ шиидхэбэри НАТО-гой хүтэлбэрилхы органууд баталан абаһан байна. Тиихэдээ НАТО-до ородог гүрэнүүд Грециин правительствотай хэлсээ хэһэнэйнгээ һүүлээр иимэ шиидхэбэри абаа.

НАТО-до ородог Европын гүрэнүүд Европын газар дээрэ «эгээл мүнөө үеын» ракетэнүүдые туршаха арга боломжо түрүүшынхеэ олоо гэжэ энэ газетэ тэмдэглэнэ.

Таль Гастингсда түрүү һуури эзэлбэ

ЛОНДОН, январиин 8. (ТАСС). Дэлхэйн экс-чемпион М. Таль Гастингсда болоһон уласхоорондын шатарай нааданда түрүүлжэ гараба. Һүһэдэхи нааданда венгер Л. Лендьелтэй тэнсэжэ, 7 очкотой болоһон байха юм.

Тиигэжэ шэнэ жэлэй түрүүшын үдэрнүүдтэ манай шатаршад уласхоорондын хоёр мүрысөөндэ түрүү һуури эзэлбэ. Нэгэ хэдэн үдэрөөр урид дэлхэйн экс-чемпион В. Смыслов Стокгольмдо болоһон шатарай нааданда түрүү һуури эзэлһэн байгаа.

Америкын генерал Англи ерэбэ

ЛОНДОН, январиин 8. (ТАСС). США-гай сэрэгэй түрүү зэргын хүсэнүүдэй командалагшын туһалагша генерал-лейтенант Брюс Холлоуэй үсэгэлдэр Лондон ерэбэ. Эндэ хоёр үдэрэй турша соо Америкын генерал Английн оборонын штабай начальник лорд Маунтбэттентэй, элдэб сэрэгүүдэй штабуудай начальнигуудтай болон Английн оборонын министерствын түлөөлэгшэдтэй хэлсээ хэхэ байна.

Эдэ хэлсээнүүдэй үедэ Зүүн-Урда Азида США болон Английн ябуулдаг сэрэгэй политикые бүри һайнаар зохилдуулха асуудалнууд зүбшэн хэлсэгдэхэ гэжэ эндэхид тоолоно. Лондон ерэмсээрээ генерал Холлоуэй иигэжэ мэдүүлээ: «Иимэрхүү бусад асуудалнуудааршье хамтын маневр хэхэ» тухай Английн сэрэгэй хүтэлбэрилэгшэдтэй һанамжаяа халан абалсаха байна.

Хилын саанаһаа абтаһан мэдээсэлнүүд

✦ 1959 онойхидо орходоо Румынида 1963 ондо хоёр дахин шахуу ехэ электроэнерги үйлэдбэрилэгдөө. 843 километр утатай зайн гал дамжуулха утаһан ашаглалгада үгтөө. Орон дотор энэ жэлдэ 650 мянган киловатт хүсэтэй электростанцинууд ашаглалгада үгтэхэ байна.

✦ Бхилайн металлургиин завод продукци бүтээн гаргаха 1963 онойнгоо түсэб үлүүлэн дүүргээ. Түсэбһөө гадуур 153 мянган тонно шэрэм, 204 мянган тонно булад хайлуулагдаа.

✦ Буудалдаае болюулхын хойноһоо хинан шалгаха ООН-ой түлөөлэгшые олтирог дээрэ эльгээхэ тухай дурадхалые Кипрэй правительство һайшааһан байна.

✦ Үнгэрэгшэ жэлдэ Италида хүдөө ажахын продукци абалгын хэмжээн 1959 оной хэмжээндэ оротороо бага болоһон байна. Статистикын түбэй институдай мэдээсэһэнэй ёһоор, урдахи жэлэйхитэйнь сасуулбал, 1963 ондо Италида шэниисэ абалга—15 процентээр, виноград абалга 22 процентээр доошолһон байна.

✦ Шэнэ жэлэй гарахада Урда Корейн ажалшадай бодото салин хүлһэн нилээд ехээр дахин бага болобо. Январиин түрүүшын табан үдэрэй турша соо тэбхэрээр хэблэһэн нүүрһэнэй сэн 40 процентээр, саахарай сэн—30 процентээр дээшэлээ. Үргэн хэрэглэлэй бусад хэдэ хэдэн эд бараанай сэн мүн лэ дээшэлээ.

Үнэ сэн дээшэлүүлгэдэ эсэргүү, ажалшадай салин хүлһэ ехэ болгохын түлөө, арад зоной ажабайдал һайжаруулхын түлөө тэмсэлээ француз ажалшад улам үргэдхэжэ байна. Франциин арад зон ядерна «габшагай хүсэнүүдые байгуулхада» эсэргүү, Москвада баталагдаһан договорто Франциие хабаадуулхын түлөө, бүгэдэ нинтээр, хүсэдөөр буу зэбсэг хуряахын түлөө тэмсэл ябуулжа байдаг.

Зураг дээрэ: Мамизан городто болоһон демонстраци.

АДН—ТАСС-ай фото.

Кипртэхи байдал

НИКОЗИ, январиин 8. (ТАСС). Английн генерал Янгын толгойлдог «Кипр дээрэ ниитын гурим хангаха комиссиин» шиидхэбэреэр мүнөө үдэрһөө эхилжэ Никозиин гол гудамжануудтахи хаалта баррикаданууд абтагдаа, Грециин болон Турциин сэрэгүүд эндэһээ абаашагдаа.

Кипрэй ниислэлэй нейтральна зонодо, мүн оропой харгынууд дээгүүр Английн солдадууд ябажа, бүхы эрхэтэдэй документнүүдые шалгажа байна.

Франци ядерна туршалгануудые үргэлжэлүүлхэ хүсэлэнтэй

ЛОНДОН, январиин 8. (ТАСС). Австрали болон Шэнэ Зеландиин буруушаажа байгаашье һаань, Франци Номгон далай дээрэ ядерна туршалгануудые хэхэ юм гээд Франциин зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Месмер Сиднейдэ байхадаа мэдүүлээ. Рейтер агентствын мэдээсэһэнэй ёһоор, Таити ошожо ябахадаа Сиднейдэ буугаад, аэропортдо болоһон пресс-конференци дээрэ Месмер иимэ мэдүүлгэ хэһэн байгаа. Тэрэ хадаа Франциин атомна талмай шалгаха зорилготойгоор тэрээ руу ошожо ябаа юм. Энэ талмай Таитиһаа зүүн урагшаа 700 милиин газарта оршодог.

Номгон далай шадар үндэр дээрэ агаарта атомна болон водородно бомбонуудые туршаха гэһэн Франциин шиидхэбэриие юуншье болюулжа шадахагүй гээд Месмер хэлээ. «Хэдэн һара соо үргэлжэлхэ туршалгануудые ядабаа нэгэ удаа хэхэ хүсэлэнтэйбди»—гэжэ тэрэ хэлээ. Месмерэй хэлэһэнэй ёһоор, Франциин хэхэ туршалганууд энэ жэлэй эсэс хүрэтэр эхилхэгүй, зүгөөр «1965 ондо хэгдэжэ магад».

США-да үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүүсэн тэмсэгшэдэй тоо олошорно

НЬЮ-ЙОРК, январиин 8. (ТАСС). США-да үндэһэ яһанай илгаа гаргалгада эсэргүү тэмсэл эдэбхитэй болож, энэ тэмсэлдэ хабаадагшадай тоо улам ургана. Үнгэрэгшэ жэлдэ негрнүүдэй эгээл томо организациин—үндэһэ яһатанай хүгжэлтэдэ нүлөөлхэ национальна ассоциациин гэшүүдэй тоо өөрынгөө 54 жэлэй түүхэдэ түрүүшынхеэ хахад миллионһоо үлүү олон болоо. Гансахан 1963 оной турша соо тэрэнэй зэргэнүүдтэ 125 мянган хүн ... н абтаһан байна.

Буруушаалгын бүхы демонстрацинуудта эдэбхитэйгээр хабаадалсадаг олон залуушуул һүүлэй үедэ энэ организацида ороһон байна.

Редакторай түлөө Р. БИМБАЕВ.

Манай адрес, телефонууд

АДРЕС ОБЪЕДИНЕННОЙ РЕДАКЦИИ: гор. Улан-Удэ, улица Ленина, 35. Телефоны: редактора —23-67, зам. редактора —38-42, зам. редактора —35-84, секретариата —27-37, отделов: сельскохозяйственного производства и партийной жизни —47-59, 35-14, промышленного производства и партийной жизни —48-89, 33-61, корректорская —35-95.

Улица ЛЕНИНА, 26. Телефоны отделов: идеологического —24-74, советского строительства и быта —34-93, рабселькоров и писем —25—41, 38-30, информации —32-74 и переводов —34-05.

гор. Улан-Удэ, типография управления по печати при Совете Министров Бурятской АССР.

Н00008. Зак. № 35.